บทที่ 4
แนวทางการดำเนินการ

แนวทางการดำเนินการบริหารจัดการน้ำเพื่อจัดระเบียบสาธารณะในการขุดลอกคูคลอง กรณีศึกษาในพื้นที่คลองลาดพร้าว อันสืบเนื่องมาจากสถานการณ์น้ำท่วมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในปี พ.ศ.2554 ซึ่งสาเหตุหนึ่งเกิดจากการระบายน้ำไม่มีประสิทธิภาพจากการปลูกสร้างบ้านเรือนของราษฎรบริเวณริมฝั่งคลองต่างๆ จำนวนมาก

จากสาเหตุดังกล่าวคณะรัฐมนตรีจึงมีมติเห็นชอบเมื่อ 5 มิถุนายน 2555 ให้หน่วยงานต่างๆ ร่วมกันดำเนินการแก้ไข ตลอดจนจัดระเบียบบริเวณคลองลาดพร้าว เพื่อให้ประชาชนริมฝั่งคลองลาดพร้าวมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อีกทั้งเป็นการแก้ปัญหาคลองลาดพร้าวให้มีศักยภาพในการระบายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ

1. นโยบายน้ำแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สทช.) (มติคณะรัฐมนตรี 31 ตุลาคม 2543) ได้กำหนดวิสัยทัศน์แห่งชาติว่า “ภายในปี 2568 ประเทศไทยจะมีน้ำใช้อย่างเพียงพอและมีคุณภาพ โดยมีระบบบริหารจัดการองค์กรระบบกฎหมาย ในการใช้ทรัพยากรน้ำที่เป็นธรรม ยั่งยืน โดยคำนึงถึงคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมในทุกระดับ”

1.1 เร่งรัดให้มีพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำเป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยทบทวนและปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติที่มีอยู่และเร่งดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อนำไปสู่การมีผลบังคับใช้ รวมทั้งจะต้องพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกัน

1.2 จัดให้มีองค์กรเพื่อบริหารจัดการทรัพยากรน้ำทั้งระดับองค์กร ระดับลุ่มน้ำและระดับท้องถิ่นที่มีกฎหมายรองรับ โดยให้องค์กรระดับชาติมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย กำกับและประสานให้เกิดนโยบายไปสู่การปฏิรูป โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วม

1.3 เน้นการจัดสรรน้ำที่เหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับการใช้น้ำด้านต่างๆ เพื่อตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานด้านเกษตรกรรมและอุปโภคบริโภค โดยจัดความสำคัญของประเภทการใช้น้ำในแต่ละพื้นที่เพื่อให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ภายใต้กติกาการจัดสรรน้ำที่ชัดเจน

1.4 กำหนดทิศทางที่ชัดเจนในการจัดการน้ำและพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อจัดหาน้ำต้นทุนที่สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการ สำหรับทุกกิจกรรมโดยดำเนินกิจการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ

1.5 จัดหาและพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อการเกษตรให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานในการทำการเกษตรและอุปโภคบริโภคเช่นเดียวกับการให้บริการขั้นพื้นฐานของรัฐ

1.6 พัฒนาและบรรจุความรู้เรื่องน้ำในหลักสูตรของทุกระดับการศึกษา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนตระหนักถึงคุณค่าของน้ำ เข้าใจความสำคัญของการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ ความจำเป็นและหน้าที่ในการดูแลรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม

1.7 สนับสนุนและสร้างเสริมการมีส่วนร่วมพร้อมกำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมสิทธิและหน้าที่อย่างชัดเจนของประชาชน องค์กรเอกชน และหน่วยงานรัฐในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างชัดเจนของการใช้น้ำ การดูแลรับผิดชอบการอนุรักษ์แหล่งน้ำและการตรวจสอบดูแลคุณภาพน้ำ เพื่อให้เกิดการบริหารการจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

1.8 เร่งรัดให้มีการวางแผนการบรรเทาและแก้ไขปัญหาอุทกภัยและภัยแล้ง ทั้งการเตือนภัย การกำหนดแนวทางการบรรเทาภัยและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัยอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมโดยคำนึงถึงการใช้ที่ดินและทรัพยากรธรรมชาติ

1.9 สนับสนุนงบประมาณ สำหรับแผนปฏิบัติตามนโยบายรวมทั้งการวิจัย การประชาสัมพันธ์การรวบรวมข้อมูล ข่าวสาร และการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับน้ำแก่สาธารณชนอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของรัฐบาลที่ผ่านมา

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของรัฐบาล

จากวิกฤตอุทกภัยในปี 2554 รัฐบาลได้แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อวางยุทธศาสตร์ระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ (กยน.) ทำหน้าที่จัดทำแผนแม่บทในการบริหารจัดการน้ำอย่างยั่งยืน องค์ประกอบของแผนแม่บทประกอบด้วยแผนงานที่สำคัญ 8 แผนงานดังนี้

1. แผนงานฟื้นฟูและอนุรักษ์ป่าและระบบนิเวศน์
2. แผนงานการบริหารจัดการ เขื่อนเก็บน้ำและการจัดทำแผนบริหารจัดการน้ำของประเทศประจำปี
3. แผนงานฟื้นฟูและปรับปรุงประสิทธิภาพสิ่งก่อสร้างเดิมหรือตามแผนที่วางไว้
4. แผนงานพัฒนา ระบบทรัพยากรและเตือนภัย
5. แผนงานเผชิญเหตุเฉพาะพื้นที่
6. แผนงานการกำหนดพื้นที่รับน้ำนองและมาตรการช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากการใช้พื้นที่เพื่อการรับน้ำ
7. แผนการปรับปรุงองค์กรเพื่อบริหารจัดการน้ำ
8. แผนงานสร้างความเข้าใจ การยอมรับ และการมีส่วนร่วมในการบริหาร

ทั้งนี้แผนแม่บทดังกล่าว จัดทำโดยการพิจารณาที่นำเสนอโดย JICA เมื่อปี 2542 และแนวทางของการบริหารจัดการน้ำตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ครอบคลุมการป้องกันน้ำท่วม น้ำแล้ง คำกล่าวคือ

- พื้นที่ต้นน้ำ : ให้ความสำคัญกับการเก็บถังน้ำและชะลอน้ำ

ดำเนินการปลูกป่า เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าและระบบนิเวศป่าไม้ในพื้นที่ต้นน้ำได้ดูดซับน้ำและชะลอการไหลของน้ำลงสู่พื้นที่ตอนล่าง โดยการจัดทำโครงการต่างๆ เพื่อช่วยป้องกันการไหลบ่าของน้ำและช่วยเก็บกักน้ำไว้ในเขื่อนและพื้นที่เก็บน้ำต่างๆ ในระบบจะดำเนินการปลูกและฟื้นฟูต้นน้ำโดยเน้นความหลากหลายในการปลูกไม้โตเร็ว ไม้โตช้า และการพัฒนาป่าเศรษฐกิจถึงป่าชุมชนให้ครอบคลุมพื้นที่ต่างๆ

- พื้นที่กลางน้ำ : ให้ความสำคัญกับพื้นที่รับน้ำหลาก การพ้นน้ำและระบายน้ำ

ดำเนินการขุดลอกแม่น้ำ ลำคลอง เพื่อให้ระบายน้ำได้สะดวก พร้อมทั้งจัดหาพื้นที่แก้มลิงที่สามารถรองรับน้ำหลาก เพื่อชะลอน้ำไว้ชั่วคราว แล้วจึงระบายน้ำลงสู่ทะเลในพื้นที่ท้ายน้ำ พร้อมทั้งได้มีการป้องกันพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญ เช่น นิคมอุตสาหกรรมต่างๆรวมทั้งจัดทำทางน้ำหลาก (Floodway) หรือทางผันน้ำ (Flood Diversion Channel) ให้สามารถระบายน้ำลงสู่อ่าวไทยได้อย่างรวดเร็วในการบรรเทาปัญหาการเกิดอุทกภัยกับบริเวณพื้นที่ตอนล่างรวมทั้งกรุงเทพมหานครต่อไป

- พื้นที่ปลายน้ำ : ให้ความสำคัญกับการเร่งระบายน้ำและผลักดันน้ำออกสู่ทะเล

ดำเนินการขุดลอกแม่น้ำและลำคลองต่างๆ โดยเฉพาะลำคลองที่ผ่านมาเขตต่างๆในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีการติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำในพื้นที่มีความลาดชันน้อย รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพคลองลัด เพื่อเร่งระบายน้ำออกสู่ทะเล มีการยกระดับถนนเป็นโครงข่ายเพื่อป้องกันน้ำท่วมสำหรับพื้นที่เศรษฐกิจที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นหรือพื้นที่ธุรกิจ และซ่อมแซมประตูระบายน้ำที่เสียหาย

ตลอดจนการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ด้วยข้อมูลน้ำและภูมิอากาศแห่งชาติ และจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบจ.) ขึ้นมาทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการสั่งการในเรื่องการป้องกันน้ำท่วม โดยมีรูปแบบการเชื่อมโยงภายใต้ พ.ร.บ.ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ.2550

สภาพภูมิศาสตร์

กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาติดปากอ่าวไทย เรียกว่าบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง มีพื้นที่ครอบคลุมตั้งแต่ปากอ่าวไทยขึ้นไปถึงจังหวัดชัยนาท พื้นที่นี้ครั้งหนึ่งเคยเป็นแอ่งแผ่นดินที่อยู่ใต้ระดับน้ำทะเลมาก่อน ต่อมาได้เกิดแผ่นดินขึ้นจากการทับถมของตะกอนและโคลนตมที่แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำท่าจีน แม่น้ำแม่กลอง และแม่น้ำบางปะกงพัดพามา สภาพของพื้นที่ทั่วไปอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลเพียงเล็กน้อย ดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทรายสามารถกักเก็บน้ำได้ดี ประกอบด้วยแม่น้ำใหญ่หลายสายไหลผ่าน เมื่อถึงฤดูน้ำหลากกระแสน้ำจะไหลล้นตลิ่งเข้าไปในพื้นที่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำซึ่งจะพัดพาปุ๋ยธรรมชาติมาให้ ที่ราบลุ่มน้ำจึงมีความอุดมสมบูรณ์เป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ

บริเวณพื้นที่ตั้งแต่จังหวัดชัยนาทต่อเนื่องลงมาจนถึงจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและสุพรรณบุรี พื้นที่ที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำลำคลองจะมีระดับดินสูงคล้ายกับเป็นคันกั้นน้ำธรรมชาติ พื้นที่นี้จะใช้สำหรับปลูกสร้างบ้านเรือนเป็นทิวแถวไปตามแนวลำน้ำ สำหรับหลังแนวคันกั้นน้ำธรรมชาติส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มน้ำท่วมถึง ปลายฤดูฝนมักเกิดสภาพน้ำท่วมขังแต่ก็สามารถระบายได้รวดเร็ว บริเวณตั้งแต่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาลงมาจนถึงพื้นที่ชายทะเลอ่าวไทย มีลักษณะเป็นที่ราบลุ่มมีความลาดชันน้อย ในฤดูฝนมักมีน้ำแช่ขังระบายออกได้ยาก ทำให้เกิดหนองบึงขึ้นตามบริเวณทั่วไป

เนื่องจากบริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง เป็นแหล่งปลูกข้าวที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ประกอบกับความเจริญของชุมชนต่างๆ จะเกิดขึ้นตามที่ราบลุ่มริมแม่น้ำลำคลองต่างๆ นอกจากนี้การคมนาคมยังอาศัยการเดินทางทางน้ำเป็นหลัก ในอดีตจึงได้มีการพัฒนาแหล่งน้ำโดยการขุดคูคลองต่างๆ เพื่อนำน้ำเข้าสู่พื้นที่เพาะปลูกและเพื่อความสะดวกต่อการคมนาคม รวมทั้งเพื่อป้องกันการรุกรานของข้าศึกอีกด้วย ในบริเวณพื้นที่ราบลุ่มนี้จึงมากมายไปด้วยคูคลอง ซึ่งขุดขึ้นด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ จึงขอแบ่งการขุดคูคลองออกเป็นสมัยกรุงศรีอยุธยาและกรุงรัตนโกสินทร์ ดังนี้

1. การขุดคลองสมัยกรุงศรีอยุธยา

1.1 ในสมัยอยุธยา มีการขุดคลองเพื่อใช้เป็นปราการป้องกันข้าศึกคือบริเวณเกาะเมืองอยุธยา ซึ่งแต่เดิมมิได้มีแม่น้ำล้อมรอบเช่นปัจจุบันกล่าวคือ แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก เมื่อรวมกันที่บริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือของตัวเมืองก็จะไหลไปทางทิศตะวันตกบรรจบกับแม่น้ำเจ้าพระยาไหลลงใต้ วกไปทางทิศตะวันออกถึงบริเวณวัดพนัญเชิงแล้วจึงไหลลงใต้ ดังนั้น บริเวณกรุงศรีอยุธยาแต่เดิมจึงมีน้ำล้อมรอบสามด้าน ส่วนด้านทิศตะวันออกมีเพียงคูเมืองกันไว้เท่านั้น ในสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ ได้ปรับปรุงเมืองเพื่อรับศึกพม่า ทรงโปรดให้ขุดคูขึ้นทางด้านทิศตะวันออกเชื่อมต่อระหว่างแม่น้ำป่าสักกับแม่น้ำเจ้าพระยา ปัจจุบันคือแม่น้ำป่าสักตอนที่ ไหลผ่านหลังสถานีรถไฟอยุธยา

1.2 การขุดคลองเพื่อปรับปรุงเส้นทางคมนาคม ในสมัยอยุธยามีการปรับปรุงเส้น ทางน้ำจากกรุงศรีอยุธยาเพื่อออกทะเลที่อ่าวไทยโดยการขุดคลองลัดตามจุดต่างๆ ของแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีความคดโค้งมาก ทำให้เสียเวลาเดินทางไม่สะดวกสำหรับเรือขนาดใหญ่ที่บรรทุกสินค้าจากอ่าวไทยมายังเมืองอยุธยา คลองลัดที่สำคัญที่มีการขุดในสมัยนี้ตั้งแต่อยุธยาจนถึงอ่าวไทย ตามลำดับดังนี้

คลองลัดเกร็ดใหญ่ ขุดเมื่อ พ.ศ.2151 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม คลองสายนี้กลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาในปัจจุบัน ส่วนแม่น้ำเจ้าพระยาเดิมรู้จักกันในชื่อ คลองลาดพร้าว อ้อมต่อกับคลองบางหลวงเชียงรากอยู่ในเขตจังหวัดปทุมธานี

คลองลัดบริเวณตลาดขวัญ ขุดเมื่อ พ.ศ.2178 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง ปัจจุบันกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนที่ผ่านจังหวัดนนทบุรี ส่วนแม่น้ำเพิ่มแคบลง กลายเป็นคลองเรียกว่า คลองแม่น้ำอ้อมต่อกับคลองสุวรรณมาลี และมาต่อกับคลองบางกรวย

คลองลัดเกร็ดน้อย ขุดเมื่อ พ.ศ.2265 ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าท้ายสระ ปัจจุบันกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา ลำน้ำเดิมอ้อมผ่านไปทางตำบลบางภูมิ อำเภอบางบัวทอง จังหวัดปทุมธานี

คลองลัดหน้ามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขุดเมื่อ พ.ศ.2085 ในรัชกาลสมเด็จพระไชยราชาธิราช ปัจจุบันกลายเป็นแม่น้ำเจ้าพระยาตอนที่ไหลผ่านมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์

ท่าราชวรดิษฐ์ วัดอรุณราชวราราม ส่วนแม่น้ำเดิมกลายเป็นคลองบางกอกน้อยอ้อมต่อกับคลองบางกอกใหญ่

2. การขุดคูคลองในสมัยรัตนโกสินทร์

ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นนิยมขุดคูคลองจากที่ราบลุ่มเชื่อมต่อกับแม่น้ำ เพื่อนำน้ำเข้าพื้นที่เพาะปลูกเป็นประการสำคัญ และยังให้เกิดประโยชน์ต่อการคมนาคม ค้าขาย และปกครอง บางครั้งก็ขุดขึ้นเพื่อใช้เป็นคูเมืองป้องกันข้าศึก การขุดคูคลองนี้มีการดำเนินการต่อเนื่องกัน ทุกรัชกาลในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นดังนี้

2.1 สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

คลองบางลำภู ขุดเมื่อ พ.ศ.2325 เริ่มจากแม่น้ำเจ้าพระยาด้านบาง ลำภูไปออกคลองโอ่งอ่างเหนือวัดสามปลื้มยาว 3,426 เมตร กว้าง 20 เมตร ลึก 2.5 เมตร

คลองหลอด เริ่มจากคูเมืองไปบรรจบกับคลองรอบพระนคร ปัจจุบันเรียกว่า คลองเทพธิดาราม และคลองวัดสุทัศน์ ส่วนคลองคูเมืองเดิมเรียกว่าคลองหลอด

คลองบางกะปิ ขุดจากคลองคูเมืองใหม่ไปทางตะวันออก

คลองเหนือใหญ่วัดสระแก (วัดสระเกศปัจจุบัน) พระราชทานนามว่า คลองมหานาค สำหรับราษฎรลงเรือ เล่นเพลงและสักวาในเทศกาลฤดูน้ำ

2.2 สมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พ.ศ.2357 ขุดคลองลัดหลวง ที่นครเขื่อนขันธ์ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ กว้าง 12 เมตร เป็นคลองขุดลัดแม่น้ำเจ้าพระยาตอนใต้กรุงเทพทำให้น้ำ เค็มจากทะเลไหลหนุนมาถึงกรุงเทพ จึงต้องมีการปิดในฤดูแล้ง

พ.ศ.2360 - 2372 ขุดคลองสุนัขหอน ขุดลอกคลองมหาชัยไปทาง ตะวันตกถึงแม่น้ำแม่กลอง เพื่อใช้เดินทัพไปชายแดนพม่าและมาเลเซีย เป็นคลองเชื่อมแม่น้ำแม่กลอง - แม่น้ำท่าจีน

2.3 สมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ.2374 ขุดคลองธนบุรี โดยการขุดแต่งคลองบางบอนตั้งแต่วัด ปากน้ำไปจนถึงบางขุนเทียน และขุดต่อจากบางขุนเทียนไปจนถึงวัดเลา ยาวประมาณ 7.2 กิโลเมตร

พ.ศ.2380 ขุดคลองแสนแสบ - บางขนาก ขุดคลองต่อจากคลองบางกะปิไปเชื่อมต่อแม่น้ำบางปะกงที่บางขนาก กว้าง 12 เมตร ลึก 2 เมตร ยาวประมาณ 53.5 กิโลเมตร เพื่อใช้ยกทัพไปเขมรและลาว

ปี พ.ศ.2374 เกิดน้ำท่วมใหญ่ โปรดเกล้าฯ ให้ติดตั้งเสาหินเพื่อวัด ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาที่คลองเมือง หน้าพระราชวังโบราณ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4 สมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พ.ศ.2394 ขุดคูคลองเพื่อขยายพระนครออกไปทางทิศตะวันออกจาก วัดแก้วฟ้าไปจรดวัดเทวราชกุญชร กว้าง 20 เมตร ลึก 2 เมตร ยาว 5.5 กิโลเมตร คลองนี้ ได้แก่คลองผดุงกรุงเกษม

พ.ศ.2400 ขุดคลองถนนตรงจากคลองผดุงกรุงเกษมตรงหัวลำโพงไปถึงคลองพระโขนง กว้าง 12 เมตร ลึก 3 เมตร ยาวประมาณ 4.3 กิโลเมตร คลองนี้เดิมเรียกว่า คลองวัวลำพอง ต่อมาเปลี่ยนเป็นคลองหัวลำโพง ปัจจุบันคลองนี้ถูกถมไปจนถึงคลองเตย เพื่อขยายถนนพระราม 4

ปีเดียวกันนี้ขุดคลองมหาสวัสดิ์ ตั้งแต่วัดชัยพฤกษ์มาลา จังหวัดนนทบุรี ปากคลองติดกับคลองบางกอกน้อย ไปถึงนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

พ.ศ.2404 ขุดคลองสาธรหรือคลองสีลม ยาว 2.75 กิโลเมตร เชื่อมบางรักกับหัวลำโพง

พ.ศ.2405 ขุดคลองภาษีเจริญ ตั้งแต่คลองบ้านดอนไก่ดี จังหวัดสมุทรสาคร ไปเชื่อมกับคลองบางกอกใหญ่ และขุดคลองดำเนินสะดวกจากแม่น้ำนครชัยศรีไป เชื่อมแม่น้ำแม่กลองที่ตำบลบางนกแขวก อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม

พ.ศ.2410 ขุดคลองภาษีเจริญ กว้าง 14 เมตร ลึก 2 เมตร เชื่อม ระหว่างแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำนครชัยศรี

พ.ศ. 2411 ขุดคลองบางลี่และคลองดอนจันทร์ ที่จังหวัดสมุทรสงคราม คลองลัดขุนที่จังหวัดสมุทรสาคร และคลองเจดีย์บูชา ที่จังหวัดนครปฐม

2.5 สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ในรัชสมัยนี้ได้มีโครงการขุดลอกคลองและขุดคลองขึ้นใหม่ตามบริเวณ ทุ่งราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างจำนวนมาก ทั้งโครงการขุดลอกคลองของรัฐบาลบริเวณสองฝั่ง แม่น้ำเจ้าพระยา และการขุดคลองของเอกชนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐ โดยได้รับผลประโยชน์ตอบ แทนได้แก่โครงการขุดคลองทุ่งรังสิต ของบริษัทขุดคลองและคูนาสยาม (Siam Canals, Land and Irriation Company) คลองสายต่างๆ ที่ขุดขึ้นในรัชสมัยนี้ได้แก่

พ.ศ.2412 คลองเปรมประชากร เป็นคลองที่ขุดจากอยุธยาถึง กรุงเทพ ยาวประมาณ 51.3 กิโลเมตร

พ.ศ.2419 คลองนครเนื่องเขต เป็นคลองที่ขุดจากกรุงเทพถึง ฉะเชิงเทรา กว้าง 12 เมตร ลึก 2 เมตร ยาว 22 กิโลเมตร

พ.ศ.2421 คลองทวีวัฒนา เป็นคลองเชื่อมคลองภาษีเจริญกับคลอง มหาสวัสดิ์ กว้าง 6 เมตร ลึก 2 เมตร ยาว 13.6 กิโลเมตร และคลองประเวศบุรีรมย์ เป็นคลองขุดระหว่างคลองแสนแสบกับคลองสำโรง เชื่อมกรุงเทพกับฉะเชิงเทราอีกทางหนึ่ง กว้าง 4 เมตร ลึก 2 เมตร ยาวประมาณ 60 กิโลเมตร นอกจากนี้ยังขุดคลองเล็กๆ ขนาดกว้าง 4 เมตร ลึก 1.5 เมตร จำนวน 4 คลองเชื่อมระหว่างคลองประเวศบุรีรมย์กับคลองแสนแสบ

พ.ศ.2423 คลองนราภิรมย์ ขุดจากแม่น้ำสุพรรณบุรี บริเวณอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มาเชื่อมกับคลองทวีวัฒนา

พ.ศ.2430 คลองเปร็ง เริ่มแรกจะขุดจากคลองบางขนากถึงคลองสำโรง ยาวประมาณ 40 กิโลเมตร แต่เนื่องจากการเสียชีวิตของเจ้าพระยาสุริยวงศ์ผู้ดูแลการขุด คลองจึงขุดได้เพียง 20 กิโลเมตรจากคลองบางขนากถึงคลองประเวศบุรีรมย์

พ.ศ.2431 คลองหลวงแพ่ง เป็นคลองที่รัฐบาลให้สัมปทานแก่หลวง แพ่ง ยาว 15.4 กิโลเมตร เป็นคลองเชื่อมคลองประเวศบุรีรมย์กับคลองนครเนื่องเขต

พ.ศ.2431 - 2432 คลองอุดมชนจร เป็นคลองเชื่อมคลองประเวศ บุรีรมย์กับคลองนครเนื่องเขตอยู่ระหว่างคลองเปร็งกับคลองหลวงแพ่ง

พ.ศ.2433 คลองพระพิมล ขุดจากแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณบางบัวทอง ไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ยาว 16.6 กิโลเมตร ต่อมาปี พ.ศ.2476 กรมชลประทานได้ดำเนินการขุดต่อจนได้ความยาวประมาณ 31 กิโลเมตร

พ.ศ.2434 - 2435 คลองเจริญ เป็นคลองเล็กๆ 3 สาย จากคลองหลวงแพ่งไปทางทิศตะวันตก รวมระยะทางประมาณ 30.6 กิโลเมตร

พ.ศ.2435 คลองพระยาบรรลือ เป็นคลองเชื่อมแม่น้ำเจ้าพระยากับแม่น้ำสุพรรณบุรี ความยาวประมาณ 16 กิโลเมตร แต่ขุดได้เพียง 4.4 กิโลเมตร เพราะพระยาบรรลือ ผู้ดูแลการขุดเสียชีวิต

พ.ศ.2441 คลองบางพลีใหญ่ ขุดจากคลองสำโรงออกสู่อ่าวไทยเป็น คลองกว้าง 10 เมตร ลึก 2 เมตร ยาวประมาณ 10.4 กิโลเมตร

พ.ศ.2442 คลองนิยมยาตรา ขุดจากคลองสำโรงออกสู่อ่าวไทย ยาวประมาณ 2.2 กิโลเมตร

สภาพพื้นที่ของกรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้านฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

1. สภาพพื้นที่ทั่วไป

กรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยามีพื้นที่ประมาณ 2 ล้านไร่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาติดปากอ่าวไทยบริเวณลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างมีแม่น้ำป่างประกงอยู่ทางด้านทิศตะวันออก สภาพแผ่นดินเกิดขึ้นจากการทับถมของตะกอนและโคลนตมพื้นดินมีลักษณะที่ราบลุ่ม มีความลาดชันน้อย อยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลเพียงเล็กน้อย ดินส่วนใหญ่เป็นดินเหนียวปนทราย สามารถกักเก็บน้ำได้ดี ในฤดูฝนมักมีน้ำท่วมขัง ระบายออกได้ยากพื้นดินบางส่วนที่อยู่ริมชายทะเล น้ำทะเลจะท่วมช่วงน้ำทะเลขึ้น ในอดีตจะมีห้วย หนอง คลอง บึง และที่ว่างน้ำท่วมขังเป็นจำนวนมาก รวมทั้งสามารถใช้เป็นทางระบายน้ำลงสู่ทะเลได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว

2. การขยายตัวของชุมชน

จากการอพยพของประชากรเข้ามาประกอบอาชีพในเขตเมืองทำให้ประชากรของ กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเป็น 5.6 ล้านคน ในปี 2550 ความเจริญของชุมชนจึง ขยายออกไปทางเขตปริมณฑล โดยขาดการกำหนดผังเมือง การควบคุมการใช้ที่ดินอย่างเพียงพอ ที่ว่างรับน้ำต่างๆ ถูกถม เพื่อก่อสร้างอาคารสำนักงาน บ้านพักอาศัย ความต้องการในการถมที่ดิน เพื่อก่อสร้างอาคารบ้านพักอาศัย ต้องมีการขนย้ายดินจำนวนมากจากพื้นที่ปริมณฑล เป็นเหตุให้ บริเวณนั้นเกิดบ่อดินขนาดใหญ่ 20 - 50 ไร่ ลึกประมาณ 30 เมตร จำนวนหลายบ่อในพื้นที่ มีนบุรี ลาดกระบัง ประเวศ พระโขนง กรุงเทพมหานคร และ อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ สมุทรปราการ คูคลอง ทางระบายน้ำ ถูกรุกน้ำจนแคบตื้นเขิน ไม่สามารถขุดคลองให้ลึกได้ คู คลองบางส่วนถูกถมเพื่อสร้างถนน โดยที่มิได้มีการก่อสร้างท่อระบายน้ำทดแทนหรือมีแต่ขนาด ไม่เพียงพอ การก่อสร้างถนนบางส่วนที่ตัดกับคูคลองทำให้คูคลองส่วนนั้นตื้นเขินหรือแคบลง การปักเสาไฟฟ้า การวางท่อประปา การวางท่อร้อยสายโทรศัพท์ หรือกิจการที่เป็นสาธารณูปโภคต่างๆ ดำเนินการโดยมิได้คำนึงถึงปัญหาการระบายน้ำ ระบบสาธารณูปโภคด้านประปาไม่เพียง พอไม่สามารถรองรับการขยายตัวของชุมชนเมืองและอุตสาหกรรมต่างๆ ตามเขตปริมณฑล ทำให้มีการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เป็นจำนวนมาก โดยขาดการควบคุม เป็นสาเหตุให้แผ่นดินทรุดตัว

3. การทรุดตัวของพื้นดิน

จากรายงานการสำรวจการทรุดตัวของพื้นดินในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พ.ศ. 2540 ด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยามีขนาดการทรุดตัวของพื้นดินสรุป ได้ดังนี้

3.1 เขตการทรุดตัวเฉลี่ยประมาณ 3.5 ซม.ต่อปี

- บริเวณถนนสุขุมวิท จาก อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ถึงเขต อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
- บริเวณถนนเทพารักษ์ จาก เขต อำเภอบางบ่อ อำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ ถึง เขต อำเภอเมือง สมุทรปราการ

3.2 เขตการทรุดตัวเฉลี่ย ประมาณ 3 ซม. ต่อปี

- บริเวณถนนร่มเกล้า จากเขตลาดกระบัง ถึงเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ถึง เขต อำเภอลำลูกกา ปทุมธานี และเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
- บริเวณถนนพหลโยธิน จากเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ถึง เขต อำเภอธัญบุรี ปทุมธานี

3.3 เขตการทรุดตัวเฉลี่ยประมาณ 1.5 ซม. ต่อปี

- บริเวณถนนศรีนครินทร์ และ ถนนรามคำแหง จากเขตพระโขนง ถึง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
- บริเวณถนนสุขุมวิท และ ถนนพระราม 4 จากเขตพระโขนง ถึง เขตบางรัก , เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
- บริเวณพื้นที่เขตบางรัก และเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร 3.4 เขตการทรุดตัวเฉลี่ยประมาณ 1 ซม. ต่อปี
- เขตบริเวณพื้นที่นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

4. สภาพคลองในพื้นที่

พื้นที่โดยทั่วไปของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยามีคูคลองเป็นจำนวนมาก ทั้งที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติและเกิดขึ้นโดยการขุดของมนุษย์เพื่อ การเพาะปลูก การชลประทาน การพาณิชย์ และการคมนาคม รวมทั้งเพื่อความมั่นคง จากการรวบรวมข้อมูลของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและการสำรวจในพื้นที่จริง จึงขอสรุปคลองต่างๆ ที่สำคัญต่อการระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา โดยแบ่งออกเป็นคลองตามแนวทิศตะวันออก - ตะวันตก และคลองตามแนวทิศเหนือ - ใต้ ดังนี้

4.1 คลองตามแนวทิศตะวันออก - ตะวันตก

- คลองรังสิต เป็นคลองขุดในปี พ.ศ.2432 ขุดจากแม่น้ำเจ้าพระยาไป เชื่อมกับแม่น้ำนครนายก เป็นคลองขุดตามโครงการคลองรังสิต สำหรับการชลประทานเพื่อขยาย พื้นที่เพาะปลูก นอกจากนี้ในโครงการยังมีคลองหลักและคลองย่อยต่าง ๆ รวมตามยาวทั้งสิ้น 890 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 30 เมตร ลึก 2 เมตร
- คลองหกวา เป็นคลองหลักคลองหนึ่งของโครงการคลองรังสิตเริ่มต้น จากคลองสองสายใต้ไปทางตะวันออกเชื่อมต่อกับแม่น้ำนครนายกยาวประมาณ 50 กิโลเมตร กว้าง 12 เมตร ลึก 2 เมตร
- คลองแสนแสบ เป็นคลองขุดในปี พ.ศ.2380 - 2383 ขุดต่อจาก คลองบางกะปิไปเชื่อมกับแม่น้ำบางปะกง กว้าง 12 เมตร ลึก 2 เมตร ยาวประมาณ 53.5 กิโลเมตร ความยาวในพื้นที่กรุงเทพมหานครประมาณ 36 กิโลเมตร

- คลองประเวศบุรีรมย์ เป็นคลองขุดในปี พ.ศ.2421 - 2423 ขุดต่อจากคลองพระโขนงไปเชื่อมกับแม่น้ำบางปะกง กว้าง 15 เมตร ลึก 2 เมตร ยาวประมาณ 60 กิโลเมตร ความยาวในพื้นที่กรุงเทพมหานครประมาณ 25 กิโลเมตร

- คลองสำโรง เป็นคลองที่แยกมาจากแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณตำบลสำโรงใต้ อำเภอพระประแดง สมุทรปราการ ไปทางทิศตะวันออกผ่านอำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ เข้า สู่เขตอำเภอบางปะกง ฉะเชิงเทรา ยาว 38 กิโลเมตร กว้าง 40 เมตร ลึกเฉลี่ย 1.5 เมตร สภาพสองข้างลำน้ำมีบ้านเรือนราษฎรอาศัยอยู่เป็นกลุ่มและกระจัดกระจาย

- คลองด่าน เป็นคลองที่แยกจากคลองสำโรง บริเวณที่ว่าการอำเภอบางบ่อ เป็นลำคลองที่คดเคี้ยวไปมา ไหลลงสู่อ่าวไทยที่บ้านคลองด่าน ตำบลคลองด่าน อำเภอบางบ่อ ยาวประมาณ 14 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 52 เมตร ลึกเฉลี่ย 3.2 เมตร สภาพสองข้างลำน้ำ มีบ้านเรือนอาศัยอยู่กระจัดกระจาย

- คลองชายทะเล เป็นคลองที่ไหลขนานกับถนนสุขุมวิท เลียบตามแนวชายทะเล เริ่มจากเขตตำบลแพรกษา อำเภอบางบ่อ ถึงเขตอำเภอบางปะกง ฉะเชิงเทรา ยาวประมาณ 15 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 30 เมตร ลึก 1.5 เมตร สภาพสองข้างลำน้ำด้านทิศเหนือ มีบ้านเรือนราษฎรอาศัยเป็นกลุ่มและกระจัดกระจายคลองชายทะเลเป็นคลองรับน้ำของกรมชลประทานออกสู่ทะเล บริเวณปากคลองต่างๆ ที่มาเชื่อมกับคลองชายทะเลจะถูกบ้านเรือนราษฎร รุกล้ำจนแคบและตื้นเขินทำให้น้ำจากคลองต่างๆ ไหลลงสู่คลองชายทะเลไม่สะดวก

4.2 คลองตามแนวทิศเหนือ ใต้

- คลองเปรมประชากร เป็นคลองขุดในปี พ.ศ.2412 - 2413 ขุดตรง มาถึงกรุงเทพมหานคร ยาวประมาณ 51.1กิโลเมตร กว้าง 12 เมตร ลึกเฉลี่ย 1.5 ไหลไปบรรจบคลองผดุงกรุงเกษมที่บริเวณทำเนียบรัฐบาลความยาวในกรุงเทพมหานคร ประมาณ 22 กิโลเมตร

- คลองบางบัว เป็นคลองที่เริ่มต้นมาจากคลองหกวา ไหลลงมาทางใต้ มาเชื่อมกับคลองลาดพร้าวมาบรรจบกับคลองแสนแสบ กว้างประมาณ 10 เมตร ลึกเฉลี่ย 1.5 เมตร ความยาวรวมกันกับคลองลาดพร้าวประมาณ 23 กิโลเมตร

- คลองลาดบัวขาว - คลองแม่จัน - คลองตาพุก - คลองสลุต - คลองบาง แก้วใหญ่ - คลองทับนาง - คลองยายจิ๋ว เป็นคลองที่เชื่อมต่อกันตั้งแต่คลองแสนแสบจนจรด คลองชายทะเล ความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 6 - 15 เมตร ลึกประมาณ 1 เมตร สภาพสองฝั่งคลองมีบ้านเรือนราษฎรอาศัยอยู่เป็นกลุ่มและกระจัด

- คลองตำหรุ เป็นคลองที่เชื่อมต่อกับคลองทับนาง ไหลลงบรรจบคลอง ชายทะเล ยาวประมาณ 6 กิโลเมตร กว้าง 4 เมตร ลึก 1 เมตร สภาพสองฝั่งคลองเป็นบ่อเลี้ยง ปลา ตลิ่งชันปลายคลองมีบ้านเรือนอาศัยหนาแน่น มีสิ่งก่อสร้างปลูกรุกน้ำลำคลอง บริเวณเชื่อม ต่อกับคลองชายทะเลแคบและตื้นเขินมาก

- คลองขุดใหม่ เป็นคลองที่แยกมาจากคลองสำโรง บริเวณถนนเทพารักษ์ กม.13 ลงมาทางใต้เลียบถนนกิ่งแก้ว - บางพลี บรรจบกับคลองชายทะเลบริเวณใกล้วัดตำหรุ ยาว 10 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 20 เมตร ลึก 1 เมตร มีราษฎรปลูกบ้านพักรุกล้ำเขตคลอง ระหว่างแนวคลองกับถนน

กิ่งแก้ว - บางพลี ประมาณ 400 ครอบครัว ช่วงบรรจบกับคลองชาย ทะเลถูกสิ่งก่อสร้างรุกล้ำจนแคบกว้างประมาณ 8 เมตร

- คลองสี่ เป็นคลองแยกมาจากคลองแสนแสบ ไหลลงมาทางใต้ขนานกับ ถนนร่มเกล้า บรรจบกับคลองประเวศบุรีรมย์ ยาวประมาณ 13.5 กิโลเมตร กว้าง 12 เมตร ลึกเฉลี่ย 1.5 เมตร

- คลองลาดกระบัง เป็นคลองแยกมาจากคลองประเวศบุรีรมย์ ไหลลงทาง ทิศใต้บรรจบกับคลองสำโรงบริเวณที่ว่าการอำเภอบางพลี ยาวประมาณ 14.4 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 12 เมตร ลึก 2.5 เมตร บริเวณติดสนามบินหนองงูเห่ากว้าง 30 เมตร บริเวณบรรจบกับคลองสำโรงจะกว้างประมาณ 4 เมตร สภาพสองข้างลำน้ำมีบ้านเรือนอาศัยเป็นกลุ่ม และกระจัดกระจาย

- คลองบางคลี่ เป็นคลองที่แยกจากคลองสำโรง ไหลลงทางทิศใต้ไปเชื่อมกับคลองบางเหี้ยน้อย ไหลลงไปบรรจบคลองชายทะเล ยาวประมาณ 11.3 กิโลเมตร กว้าง 6 - 15 เมตร ลึกเฉลี่ย 1 - 1.5 เมตร บริเวณปากคลองบางคลี่เชื่อมกับคลองสำโรงจะแคบ กว้าง ประมาณ 5 เมตร คลองบางเหี้ยน้อยจะมีสภาพคดเคี้ยวบริเวณเชื่อมกับคลองชายทะเลจะแคบ กว้างประมาณ 4 เมตร และมีวัชพืชขึ้นหนาแน่น

- คลองลำปลาทิว เป็นคลองแยกมาจากคลองแสนแสบขนานลงมากับถนนฉลองกรุง ไปบรรจบคลองประเวศบุรีรมย์ที่บริเวณเขตลาดกระบัง ยาวประมาณ 18.5 กิโลเมตร กว้างประมาณ 25 เมตร ลึก 2.6 เมตร สภาพสองฝั่งคลองมีบ้านเรือนอาศัยกระจัดกระจาย

- คลองหนองงูเห่า - บางโฉลง เป็นคลองแยกจากคลองประเวศบุรีรมย์ บริเวณคลองลำปลาทิว มาบรรจบไหลลงทางทิศใต้บรรจบคลองสำโรงที่ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ยาวประมาณ 14.2 กิโลเมตร กว้าง 40 เมตร ลึกเฉลี่ย 2.5 เมตร บริเวณเขตสนามบินหนองงูเห่า กว้าง 50 เมตร สภาพสองข้างคลองมีบ้านเรือนราษฎรอาศัยกระจัดกระจาย

- คลองบางปลา เป็นคลองแยกจากคลองสำโรง บริเวณตำบลบางปลา อำเภอบางพลี สมุทรปราการ ไหลลงมาทางทิศใต้ บรรจบคลองชายทะเล บริเวณวัดราษฎร์บำรุง ตำบลบางปู อำเภอเมืองสมุทรปราการ ยาวประมาณ 11 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 40 เมตร ลึก เฉลี่ย 1.5 เมตร สภาพสองข้างคลองมีบ้านเรือนอาศัยกระจัดกระจาย

- คลองบางเสาธง เป็นคลองแยกจากคลองกาหลง ในเขตอำเภอบางพลี สมุทรปราการ ไหลไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ผ่านตำบลบางเสาธง อำเภอบางพลี สมุทรปราการ แล้ววกลงทิศใต้บรรจบคลองชายทะเล ยาวประมาณ 16.5 กิโลเมตร กว้าง 30 เมตร ลึกเฉลี่ย 1 เมตร สภาพสองข้างคลองมีบ้านเรือนอาศัยอยู่กระจัดกระจาย

- คลองจระเข้ใหญ่ - เจริญราษฎร์ - บางเกลือ เป็นคลองที่เชื่อมต่อกัน โดยแยกมาจากคลองหนองงูเห่าไหลลงมาทางใต้ ผ่านคลองสำโรงลงมาบรรจบคลองชายทะเล ยาวประมาณ 22 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 40 เมตร ลึกเฉลี่ย 1.2 เมตร สภาพสองฝั่งคลองมี บ้านเรือนราษฎรอาศัยกระจัดกระจาย

- คลองพระองค์เจ้าไชยานุชิต เป็นคลองที่แยกมาจากคลองแสนแสบ บริเวณปากคลองสิบเจ็ด ไหลลงใต้บรรจบกับคลองสำโรงบริเวณ ตำบลบางบ่อ อำเภอบางบ่อ ความยาวประมาณ 35 กิโลเมตร กว้างเฉลี่ย 52 เมตร ลึกเฉลี่ย 1.5 เมตร สภาพสองฝั่ง คลองมีบ้านเรือนอาศัยอยู่หนาแน่นเป็นกลุ่มและกระจัดกระจาย

5. วัชพืช

สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีคูคลองเป็นจำนวนมาก ในอดีตได้ใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรและการคมนาคม ต่อมาสภาพของสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้การใช้ประโยชน์คลองเพื่อการเกษตรและการคมนาคมลดน้อยลง สภาพของคลองโดยทั่วจึงถูกปกคลุมไปด้วยวัชพืช ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการระบายน้ำ วัชพืชเหล่านี้จะมีการเจริญเติบโตที่รวดเร็ว เช่น ต้นอ้อ กก โสน และผักตบชวา โดยเฉพาะผักตบชวา

ผักตบชวา มีถิ่นกำเนิดในทวีปอเมริกาใต้แถบประเทศบราซิล แต่การแพร่กระจายจะไม่รุนแรงเหมือนในเขตร้อนชื้น เช่น ในอินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย ทั้งนี้เนื่องจาก ในถิ่นกำเนิดของผักตบชวาจะมีศัตรูธรรมชาติควบคุมอยู่ ผักตบชวาถูกนำไปยังทวีปยุโรปโดยนักเดินทาง ทั้งนี้เนื่องจากความสวยงามของดอก ต่อมาใน พ.ศ.2424 ชาวเนเธอร์แลนด์ ได้นำเข้าไปปลูกในอินโดนีเซีย ทำให้ผักตบชวาแพร่ระบาดไปทั่วอินโดนีเซีย เนื่องจากผักตบชวาสามารถ ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ปี พ.ศ.2444 ผักตบชวาถูกนำเข้าสู่ประเทศไทยโดยพระองค์เจ้าสายวลีภิรมย์ในรัชกาลที่ 5 ทรงนำมาจากอินโดนีเซีย เพื่อใช้เป็นไม้ประดับในสระน้ำวังสระปทุม ต่อมาเกิดน้ำท่วมใหญ่ ทำให้ผักตบชวาหลุดลอยออกมา และมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วระบาด สู่แม่น้ำลำคลองต่างๆ ทั่วประเทศไทย

ผักตบชวาขยายพันธุ์โดยใช้ไหล (Stolon) ที่แตกจากต้นแม่ ซึ่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (2517) พบว่าผักตบชวา 10 ต้น สามารถแตกไหลได้ถึง 600,000 ต้น ภายใน 6 เดือน

การบริหารจัดการน้ำในกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร พื้นที่ประมาณ 1,568 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่บนพื้นที่ลุ่มต่ำตอนปลายของแม่น้ำเจ้าพระยาใกล้อ่าวไทย ระดับความสูงเฉลี่ยประมาณ 0.00 ถึง +1.50 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.) โดยบริเวณริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาและพื้นที่ทางทิศเหนือมีระดับสูง +1.50 ม.รทก. ส่วนพื้นที่ตอนกลาง ด้านตะวันออก และด้านใต้มีระดับตำ อยู่ระหว่าง 0.00 ถึง +0.50 ม.รทก. บางพื้นที่มีระดับต่ำกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง เช่น บริเวณ มหาวิทยาลัยรามคำแหง การระบายน้ำออกจากพื้นที่โดยใช้การไหลตามธรรมชาติ โดยแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity Flow) ทำได้ยากและมีประสิทธิภาพต่ำ เนื่องจากระดับพื้นดินมีระดับต่ำกว่าระดับ เข้าควบคุมในคลองและในแม่น้ำเจ้าพระยา การระบายน้ำออกจากพื้นที่โดยขีดความสามารถของสถานีสูบน้ำและ คลองระบายน้ำจึงมีความจำเป็น แต่ก็มีขีดจำกัดจากการที่ไม่สามารถปรับปรุงขยายความกว้างของคลองได้จึงทำให้เพิ่มขีดความสามารถการระบายน้ำไม่ได้ เนื่องจากปัญหาการรุกล้ำคูคลองสาธารณะ กรุงเทพมหานครจึงดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมโดยใช้ระบบพื้นที่ปิดล้อม ด้วยการก่อสร้างแนวป้องกันน้ำท่วม ล้อมรอบพื้นที่ เพื่อป้องกันน้ำจากพื้นที่ภายนอกไหลบ่าเข้าท่วมพื้นที่ ส่วนภายในพื้นที่ปิดล้อมก่อสร้างระบบ ระบายน้ำ เพื่อระบายน้ำท่วมขังเนื่องจากฝนตกในพื้นที่ให้ระบายลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงห่วงใยถึงความเดือดร้อนของประชาชน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้คณะผู้บริหารของกรุงเทพมหานครเข้าเฝ้าเพื่อพระราชทานพระราชดำริในการดำเนินการป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำท่วม และการแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียหลายครั้ง ซึ่งกรุงเทพมหานครได้น้อมนำพระราชดำริ เพื่อยึดถือเป็นนโยบายสำคัญและใช้เป็นแนวทาง

ปฏิบัติ ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถป้องกันและแก้ไข ปัญหาได้จริงโดยในส่วนการดำเนินการด้านการป้องกันน้ำท่วมและการระบายน้ำได้มีการดำเนินการดังนี้

ระบบป้องกันน้ำท่วม โดยก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมปิดล้อมพื้นที่เพื่อป้องกันน้ำหลากและน้ำทะเลหนุนสูง

เพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหลากจากแม่น้ำเจ้าพระยาและน้ำป่าจากทุ่งโดยรอบพื้นที่ ไหลเข้าท่วมพื้นที่ กรุงเทพมหานครก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมปิดล้อมพื้นที่ โดยก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วม ดังนี้

คันป้องกันน้ำท่วมด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร (คันกั้นน้ำพระราชดำริ)

ตามที่มีปัญหาน้ำท่วม เมื่อ พ.ศ. 2526 กรุงเทพมหานครและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ก่อสร้าง แนวป้องกันน้ำท่วมตามพระราชดำริ โดยได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2527 เพื่อป้องกันน้ำไหลบ่าจากพื้นที่ ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร เข้าท่วมพื้นที่ชุมชนชั้นใน ซึ่งเป็นพื้นที่หนาแน่นมีความสำคัญทางเศรษฐกิจ สังคม โดยก่อสร้างคันดินริมถนนสายต่างๆ ด้านตะวันออก ความยาวรวมประมาณ 72 กิโลเมตร แนวคันป้องกัน เริ่มตั้งแต่ถนนพหลโยธินบริเวณซอยแอนเนกซ์ ถนนเลียบคลองสอง ถนนเลียบคลองหกวาสายล่าง ถนนหทัยราษฎร์ ถนนหทัยมิตร ถนนนิมิตรใหม่ ถนนประชาร่วมใจ ถนนราษฎร์อุทิศ ถนนสุวินทวงศ์ ถนนรามคำแหง ถนนร่มเกล้า ถนนกิ่งแก้ว ถนนสุขุมวิทสายเก่าจรดทะเลที่จังหวัดสมุทรปราการ การก่อสร้างแล้วเสร็จ พ.ศ. 2528 ได้มีการ ยกระดับ ถนนริมคันกั้นน้ำเดิม เป็นแนวคันป้องกันถาวรแทน สามารถป้องกันน้ำไหลบ่าจากทุ่งด้านเหนือและด้านตะวันออกของพื้นที่ได้ที่ระดับความสูง 13.00 ม.รทก. ซึ่งคันกั้นน้ำบางส่วนมีการทรุดตัว ทำให้คันกั้นน้ำ มีระดับลดลง มีความสูงที่ 4 2.00 ม.รทก. ถึง + 2.50 ม.รทก. หลังน้ำท่วมปี 2554 ได้ปรับปรุงแนวคันกั้นน้ำและยกระดับขึ้น มีความสูงที่ +3.00 ม.รทก.

คันป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์

กรุงเทพมหานครได้ก่อสร้างแนวป้องกันน้ำท่วมถาวรริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากน้ำหลากและน้ำทะเลหนุนสูง โดยได้มีการก่อสร้างแนวป้องกันน้ำท่วมแล้วประมาณ 77 กิโลเมตร และจากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่เมื่อ พ.ศ. 2554 ได้มีการ ปรับปรุงแนวป้องกันน้ำท่วมที่ได้ก่อสร้างแล้วให้สามารถป้องกันระดับน้ำสูงสุดในแม่น้ำเจ้าพระยาเมื่อ พ.ศ. 2554 โดยยกระดับความสูงของกำแพงกั้นน้ำให้สูงเพิ่มขึ้นอีก 20 - 50 เซนติเมตร ทำให้สามารถป้องกันได้ที่ +2.80 ม.รทก. ถึง +3.50 ม.รทก. ส่วนแนวป้องกันที่ยังก่อสร้างไม่แล้วเสร็จปัจจุบันใช้ถนน ตรอก รวมกับการเรียงกระสอบทรายเป็นแนวกระสอบทรายเป็นแนวป้องกันชั่วคราวและสามารถป้องกันน้ำ 1 ระดับ + 2.20 ม.รทก. ถึง + 2.50 ม.รทก.

ระบบป้องกันน้ำท่วม โดยการสร้างคันกั้นน้ำปิดล้อมพื้นที่กรุงเทพมหานคร
แบ่งเป็นพื้นที่ป้องกันน้ำท่วมเป็น 3 พื้นที่ ได้แก่

1. พื้นที่ปิดล้อมด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ภายในคันกั้นน้ำพระราชดำริ พื้นที่ประมาณ 650 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ปิดล้อมตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่าง คันป้องกันน้ำท่วม ริมแม่น้ำกับคันกั้นน้ำพระราชดำริ
2. พื้นที่ปิดล้อมด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งธนบุรี) พื้นที่ประมาณ 450 ตารางกิโลเมตร เป็นพื้นที่ปิดล้อมตั้งอยู่ด้านตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาระหว่างคันป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำถึงสุดเขตกรุงเทพมหานครที่ถนนพุทธมณฑลสาย 4
3. พื้นที่ด้านตะวันออกนอกคันกั้นน้ำพระราชดำริ พื้นที่ประมาณ 468 ตารางกิโลเมตร ตั้งอยู่ทางด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครนอกคันกั้นน้ำพระราชดำริ ซึ่งกรุงเทพมหานครใช้เป็นพื้นที่ ทางน้ำหลากตามธรรมชาติ (Food way) เพื่อระบายน้ำจากทุ่งทางด้านบนและด้านตะวันออกให้ระบายลงสู่ทะเล ไม่ให้ไหลบ่าเข้าท่วมพื้นที่ปิดล้อมภายในคันกั้นน้ำพระราชดำริ ซึ่งเป็นชุมชนหนาแน่นและเป็นพื้นที่สำคัญที่เป็น ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ

ระบบระบายน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากน้ำฝน

ในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากฝนตกในพื้นที่ปิดล้อมกรุงเทพมหานครได้ก่อสร้างระบบระบายน้ำ เพื่อเร่งระบายน้ำท่วมขังในพื้นที่ออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาและอ่าวไทยโดยเร็ว โดยปัจจุบัน ขีดความสามารถของระบบระบายน้ำสามารถรองรับปริมาณฝนตกสะสมรวมได้ไม่เกิน 80 มิลลิเมตร ใน 1 วัน (ใน 1 วัน โดยเฉลี่ยแล้วฝนตกประมาณ 3 ชั่วโมง) หรือแปลงเป็นความเข้มของฝนไม่เกิน 58.7 มิลลิเมตรต่อชั่วโมง ประกอบด้วยระบบระบายน้ำต่างๆ ดังนี้

คู คลองระบายน้ำ จำนวนทั้งสิ้น 1,682 คลอง ความยาวรวม ประมาณ 2,604 กิโลเมตร มีการดำเนินการขุดลอก เปิดทางน้ำไหล เก็บขยะวัชพืช ผักตบชวา เป็นประจำทุกปี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการรองรับ และระบายน้ำในคลองเมื่อมีฝนตก

ท่อระบายน้ำ ความยาวประมาณ 6,368 กิโลเมตร แบ่งเป็นถนนสายหลัก 1,950 กิโลเมตร ในตรอก ซอย ยาวประมาณ 4,418 กิโลเมตร กรุงเทพมหานคร ดำเนินการล้างทำความสะอาดท่อระบายน้ำ เป็นประจำทุกปี เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำจากถนนและบ้านเรือนประชาชนให้ระบายลงสู่คลอง ระบายน้ำได้เร็วยิ่งขึ้น

สถานีสูบน้ำ ประตูระบายน้ำ บ่อสูบน้ำ เพื่อระบายน้ำท่วมขัง เนื่องจากฝนตกในพื้นที่ออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยา โดยประกอบด้วย

- สถานีสูบน้ำ 189 แห่ง
- ประตูระบายน้ำ 240 แห่ง
- บ่อสูบน้ำ 269 แห่ง

เนื่องจากกรุงเทพมหานครได้ก่อสร้างระบบระบายน้ำดังกล่าว ทำให้มีขีดความสามารถของการระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้รวมทั้งสิ้น 2,229.16 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที แบ่งเป็นฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี ดังนี้

- ฝั่งพระนคร มีขีดความสามารถของการระบายน้ำ 1,587.06 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที
- ฝั่งธนบุรี มีขีดความสามารถของการระบายน้ำ 642.10 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

โดยรวมขีดความสามารถของการระบายน้ำของสถานีสูบน้ำที่ติดตั้งริมแม่น้ำเจ้าพระยาซึ่งมีขีดความสามารถในการระบายน้ำลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาได้รวม 903.23 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที แบ่งเป็นฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี ดังนี้

- ฝั่งพระนคร มีขีดความสามารถของการระบายน้ำ 662.43 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที
- ฝั่งธนบุรี มีขีดความสามารถของการระบายน้ำ 240.80 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

ในอนาคตกรุงเทพมหานคร มีการพัฒนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มีขีดความสามารถในการระบายน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานครได้มากขึ้น โดยให้สามารถรับปริมาณฝนตกสะสมได้ไม่เกิน 100 มิลลิเมตร 1 วัน (ฝนตกประมาณ 3 ชั่วโมง) หรือเป็นความเข้มของฝนที่ 76 มิลลิเมตรต่อชั่วโมง

อุโมงค์ระบายน้ำขนาดใหญ่ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำบริเวณที่มีปัญหาน้ำท่วมเนื่องจากเป็นที่ลุ่มต่ำและระบบระบายน้ำในพื้นที่ เช่น ท่อระบายน้ำ คู คลอง มีขีดจำกัด ไม่สามารถนำน้ำท่วมขังออกจากพื้นที่ไปสู่แม่น้ำเจ้าพระยาได้โดยเร็ว จึงมีความจำเป็นต้องก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำใต้ดิน ขนาดใหญ่เพื่อเร่งระบายน้ำออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยาโดยไม่ต้องระบายผ่านระบบคลองตามปกติ ซึ่งมีขีดจำกัดรวมทั้ง ยังช่วยลดระดับน้ำในคลองระบายน้ำสายสำคัญให้มีระดับต่ำได้รวดเร็ว เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในคลองได้ นอกจากนี้อุโมงค์ระบายน้ำยังสามารถช่วยในการเจือจางน้ำเน่าเสียในคลอง ในพื้นที่ชุมชนชั้นในในฤดูแล้ง โดยไม่มีผลกระทบกับปัญหาน้ำท่วมในคลองระบายน้ำ ในพื้นที่ได้อีกด้วย

กรุงเทพมหานครได้ก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำ เพื่อระบายน้ำจากพื้นที่น้ำท่วมขังให้ระบายลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาโดยตรง นอกจากนี้ยังช่วยเร่งระบายน้ำหลากจากพื้นที่ภายนอกให้ระบายผ่านคลองระบายน้ำเข้ามาในพื้นที่ป้องกันแล้วไหลลงสู่อุโมงค์ระบายน้ำใต้ดิน เพื่อระบายลงสู่แม่น้ำ

เจ้าพระยา ซึ่งสามารถช่วยให้การระบายน้ำหลาก เพื่อบรรเทาปัญหาน้ำท่วมนอกพื้นที่ป้องกันของกรุงเทพมหานครได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันได้มีการดำเนินการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำแล้ว 8 แห่ง ความยาวรวม 25.40 กิโลเมตร มีประสิทธิภาพการระบายน้ำรวม 215.50 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำและอุโมงค์ระบายน้ำซอยสุขุมวิท 26 มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 4 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที อุโมงค์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.00 เมตร ยาวประมาณ 1.10 กิโลเมตร ช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังในถนนสุขุมวิทระหว่างซอยสุขุมวิท 22 - 28 ในซอยสุขุมวิท 26 และบริเวณใกล้เคียง

2. โครงการก่อสร้างระบบผันน้ำคลองเปรมประชากร มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 30 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที อุโมงค์ใต้ดินขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.40 เมตร ยาวประมาณ 1.88 กิโลเมตร แก้ไข ปัญหาน้ำท่วมพื้นที่ตอนบนของกรุงเทพมหานคร เขตบางซื่อ จตุจักร หลักสี่ บางเขน และดอนเมือง ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 3.50 ตารางกิโลเมตร

3. โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำและอุโมงค์ระบายน้ำซอยสุขุมวิท 36 มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 6 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และอุโมงค์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.80 เมตร ยาว 1.32 กิโลเมตร ช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในถนนสุขุมวิทและบริเวณซอยสุขุมวิท 36

4. โครงการก่อสร้างสถานีสูบน้ำและอุโมงค์ระบายน้ำซอยสุขุมวิท 42 มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 6 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และอุโมงค์ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.80 เมตร ยาว 1.10 กิโลเมตร ช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมถนนสุขุมวิทและซอยสุขุมวิท 42

5. โครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำพื้นที่เขตพญาไท มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 4.50 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และสร้างอุโมงค์ใต้ดินขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.40 เมตร ยาวประมาณ 679 เมตร และขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 1.50 เมตร ยาวประมาณ 1.90 กิโลเมตร แก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่เขตพญาไท ถนนพหลโยธิน ช่วงจากซอยพหลโยธิน 5-11 และถนนพระราม 6 ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตร

6. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำบึงมักกะสันลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 45 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที และท่อระบายน้ำใต้ดินขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4.60 เมตร ยาวประมาณ 5.98 กิโลเมตร ช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วม เขตวัฒนา ปทุมวัน ราชเทวี พญาไท ห้วยขวาง และดินแดง ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 26 ตารางกิโลเมตร

7. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบและคลองลาดพร้าวลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 50 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ พื้นที่เขตห้วยขวาง บางกะปิ บึงกุ่ม วัฒนา วังทองหลาง และลาดพร้าว อุโมงค์มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.00 เมตร ยาวประมาณ 5.11 กิโลเมตร มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 60 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

8. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำใต้คลองบางซื่อ จากคลองลาดพร้าวถึงแม่น้ำเจ้าพระยา พื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 56 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ พื้นที่เขตห้วยขวาง ดินแดง พญาไท จตุจักร ลาดพร้าว วังทองหลาง บางซื่อ และดุสิต อุโมงค์มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.00 เมตร ยาวประมาณ 6.40 กิโลเมตร มีขีดความสามารถในการระบายน้ำ 60 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที

กรุงเทพมหานครจะดำเนินการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำขนาดใหญ่ เพิ่มเติมอีก 5 แห่ง ความยาว 37.68 กิโลเมตร มีประสิทธิภาพการระบายน้ำรวม 200 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยมีแผนการดำเนินการดังนี้

โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำขนาดใหญ่

ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งพระนคร) จำนวน 3 แห่ง

1. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำจากบึงหนองบอนลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจากบริเวณนี้จากหนองบอนลอดใต้คลองหนองบอน คลองตาช้าง ถนนอุดมสุข สุขุมวิท 101/1 คลองบางอ้อ ออกแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณพื้นที่บริษัทไม้อัดไทย พื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 85 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ พื้นที่เขตประเวศ บางนา พระโขนง และสวนหลวง อุโมงค์มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.00 เมตร ยาวประมาณ 9.40 กิโลเมตร ก่อสร้างสถานีสูบน้ำตอนปลายอุโมงค์กำลังสูบ 60 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที งบประมาณ 4,925,665 ล้าน (งบ กทม.) อยู่ระหว่างดำเนินการก่อสร้าง ระยะเวลาก่อสร้าง 4 ปี และคาดว่าจะแล้วเสร็จภายใน พ.ศ. 2562

2. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองเปรมประชากรจากคลองบางบัว ลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา เริ่มจาก คลองบางบัวลอดใต้ คลองวัดหลักสี่ คลองเปรมประชากร ถนนรัชดาภิเษก ถนนวงศ์สว่าง ไปออกสู่แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณใต้สะพานพระราม 7 พื้นที่ที่จะได้รับประโยชน์ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 109 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ พื้นที่เขตดอนเมือง สายไหม บางเขน หลักสี่ และจตุจักร อุโมงค์มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 5.70 เมตร ยาวประมาณ 13.50 กิโลเมตร ก่อสร้างสถานีสูบน้ำ ตอนปลายอุโมงค์กำลังสูบ 60 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที ปัจจุบัน อยู่ระหว่างการจ้างบริษัทที่ปรึกษาเพื่อออกแบบรายละเอียดโครงการ งบประมาณการก่อสร้างจากการประมาณการ เบื้องต้น 9,460 ล้านบาท ระยะเวลาการก่อสร้าง 4 ปี 6 เดือน คาดว่าจะก่อสร้างภายใน พ.ศ. 2560 และแล้วเสร็จภายในพ.ศ. 2562

3. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบจากอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบและคลองลาดพร้าวถึงบริเวณซอยลาดพร้าว 130 เพื่อขยายความยาวอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบเดิมออกไปตามแนว คลองแสนแสบ เพื่อช่วยเร่งระบายน้ำออกจากพื้นที่บางส่วนของเขตบางกะปิ

เขตสะพานสูง เขตบึงกุ่ม และ เขตคันนายาว อุโมงค์มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 3.60 เมตร ยาวประมาณ 3.80 กิโลเมตร ก่อสร้างอาคารรับน้ำเข้าสู่ อุโมงค์บริเวณปากซอยลาดพร้าว 130 และก่อสร้างปล่องอุโมงค์เพื่อเชื่อมต่อกับอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบเดิม ช่วยระบายน้ำผ่านอุโมงค์ในอัตรา 30 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที งบประมาณ 1,735.8 ล้านบาท ออกแบบแล้วเสร็จ อยู่ระหว่างขอจัดสรรงบประมาณ ระยะเวลาการก่อสร้าง 3 ปี คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างภายใน พ.ศ. 2562 และแล้วเสร็จภายใน พ.ศ. 2565 ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งธนบุรี) จำนวน 2 แห่ง

4. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองทวีวัฒนาบริเวณคอขวด วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในคลองทวีวัฒนาให้สามารถระบายน้ำหลากจากพื้นที่ตอนบนผ่านพื้นที่กรุงเทพมหานคร ฝั่งธนบุรี เพื่อระบายลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา โครงการแก้มลิง คลองมหาชัย - คลองสนามชัย แม่น้ำท่าจีนและลงสู่อ่าวไทย โดยจะต้องระบายน้ำผ่านคลองทวีวัฒนาประมาณ 32 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งธนบุรี โดยทำการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำ ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 3.70 เมตร ความยาวประมาณ 2.03 กิโลเมตร งบประมาณ 2,274.20 ล้านบาท ออกแบบแล้วเสร็จ อยู่ระหว่างของบอุดหนุนจากรัฐบาล ระยะเวลาก่อสร้าง 3 ปี คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างภายใน พ.ศ. 2562 แล้วเสร็จ ภายใน พ.ศ. 2565

5. โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองพระยาราชมนตรี จากคลองภาษีเจริญถึงคลองสนามชัย วัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำในพื้นที่ฝั่งธนบุรี และรับน้ำโครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำ คลองทวีวัฒนาผ่านคลองภาษีเจริญ และระบายน้ำลงสู่โครงการแก้มลิงคลองมหาชัย - คลองสนามชัย เพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่กรุงเทพมหานครฝั่งธนบุรี โดยทำการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 5.00 เมตร ความยาวประมาณ 8.95 กิโลเมตร กำลังสูบ 48 ลูกบาศก์

อุโมงค์ระบายน้ำที่จะก่อสร้างเพิ่มเติมของกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 แห่ง

ลำดับที่	รายการ	ประสิทธิภาพการสูบ (ลบ.ม./วินาที)	ขนาด (เมตร)	ความยาว (กม.)	งบประมาณ (ล้านบาท)	ผลความก้าวหน้า
	ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา					
1.	โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำจากบึงหนองบอนลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา	60	∅5.00	9.40	4,925.665	- อยู่ระหว่างก่อสร้าง
2.	โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองเปรมประชากรจากคลองบางบัวลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา	60	∅5.70	13.50	9,460	- อยู่ระหว่างจ้างที่ปรึกษาออกแบบรายละเอียด
3.	โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบจากอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบและคลองลาดพร้าวถึงบริเวณซอยลาดพร้าว 130	-	∅3.60	3.80	1,736	- โครงการช่วยระบายน้ำจากพื้นฝั่งตะวันออกผ่านอุโมงค์ระบายน้ำในอัตรา 30 ลบ.ม./วินาที - อยู่ระหว่างของบอุดหนุนรัฐบาล
	ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา					
4.	โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองทวีวัฒนาบริเวณคอขวด	32	∅3.70	2.03	2,274.20	- อยู่ระหว่างของบอุดหนุนจากรัฐบาล
5.	โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองพระยาราชมนตรี จากคลองภาษีเจริญถึงคลองสนามชัย	48	∅5.00	8.95	4,580	- ศึกษาความเหมาะสมทางเศรษฐศาสตร์และการเงินแล้วเสร็จ - อยู่ระหว่างขอจัดสรรงบประมาณเพื่อออกแบบรายละเอียด
	รวม	**200**		**37.68**	**22,975.865**	

เมตรต่อวินาที งบประมาณ 4,580 ล้านบาท ปัจจุบันศึกษาความเหมาะสมด้านเศรษฐศาสตร์การเงินและผลกระทบโครงการแล้วเสร็จและอยู่ระหว่างขอจัดสรรงบประมาณเพื่อออกแบบรายละเอียด ระยะเวลาก่อสร้าง 4 ปี คาดว่าจะเริ่มดำเนินการได้ในปี พ.ศ.2563 แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2567

(โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำจากบึงหนองบอนลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา)
อุโมงค์ขนาด ∅ 5.00 ม.
ความยาว 9.40 กม.
อาคารรับน้ำ
บึงหนองบอน
สถานีสูบน้ำขนาด
60 ลบ.ม./วินาที
อาคารรับน้ำ
ถนนสุขุมวิท 101/1
อาคารรับน้ำ
ถนนสุขุมวิท 103

(โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองเปรมประชากรจากคลองบางบัวลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา)
อาคารรับน้ำ
อาคารรับน้ำ
N
อาคารรับน้ำ
อุโมงค์ขนาด ∅ 5.70 ม.
ความยาว 13.50 กม.
อาคารรับน้ำ
อาคารระบายน้ำออกและสถานีสูบ
น้ำขนาด 60 ลบ.ม./วินาที

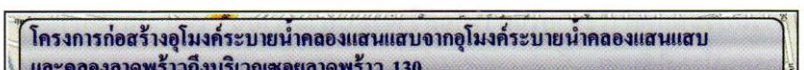
โครงการก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบจากอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบ
และคลองลาดพร้าวถึงบริเวณซอยลาดพร้าว 130

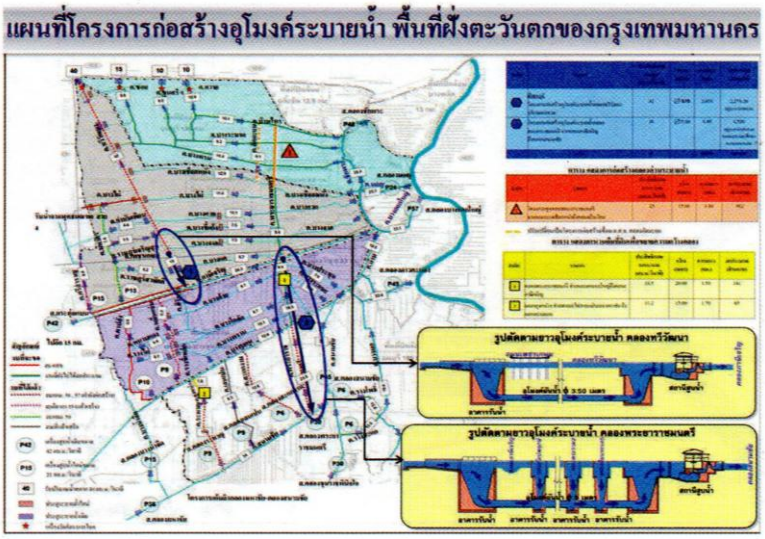

จัดหาบึง สระ เป็นแก้มลิง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแนวพระราชดำริให้มีระบบการบริหารจัดการน้ำท่วมในวิธีการที่เรียกว่า “แก้มลิง” ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินงาน สอดคล้องกับสภาพธรรมชาติดั้งเดิมของกรุงเทพมหานครที่เป็นพื้นที่ลุ่มรับน้ำตามธรรมชาติ โดยมีพระราชดำริให้จัดหาพื้นที่ลุ่ม บึง สระเป็นที่รองรับน้ำ เมื่อฝนตกหนักให้นำน้ำเข้ามาเก็บกักพักไว้ในแก้มลิงเป็นการชั่วคราว เมื่อเข้าในคลองมีสภาพปกติ จึงระบายน้ำออกจากแก้มลิงโดยการไหลตามแรงโน้มถ่วงของโลก (Gravity Flow) ซึ่งจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้ กรุงเทพมหานครได้น้อมนำพระราชดำริแก้มลิงมาดำเนินการเพื่อการป้องกัน และแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร ซึ่งสามารถบรรเทาภาวะน้ำท่วมขัง ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑลได้เป็นอย่างดี

หลักการในการดำเนินงานโครงการแก้มลิงก็คือ จัดหาพื้นที่ลุ่มที่เป็นบึง สระ แอ่งน้ำ ให้มีระบบต่อเชื่อมกับระบบระบายน้ำสาธารณะ เช่น คลอง ท่อระบายน้ำ ในฤดูฝนทำการพร่องน้ำในแก้มลิง ให้มีระดับต่ำ เพื่อเตรียมรองรับน้ำฝนส่วนที่เกินจากระบบระบายน้ำสาธารณะจะรองรับได้ให้ไหล เข้ามาเก็บกักไว้ในแก้มลิงเป็น การชั่วคราว เมื่อสภาวะของน้ำในท่อระบายน้ำและคลองพ้นภาวะวิกฤต จึงค่อยๆ ผ่อนระบายน้ำในแก้มลิงไปสู่ ท่อระบายน้ำ คลองและแม่น้ำ ซึ่งวิธีการดำเนินการดังกล่าวจะช่วยให้การดำเนินการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประหยัด

ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างระบบระบายน้ำ เช่น ท่อระบายน้ำ สถานีสูบน้ำ และ ค่ากระแสไฟฟ้าในการสูบน้ำลงได้มาก

ปัจจุบันสำนักการระบายน้ำ สามารถจัดหาพื้นที่รองรับและเก็บกักน้ำไว้ได้แล้ว จำนวน 26 แห่ง เก็บกักน้ำได้ประมาณ 13.07 ล้านลูกบาศก์เมตร โดยฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

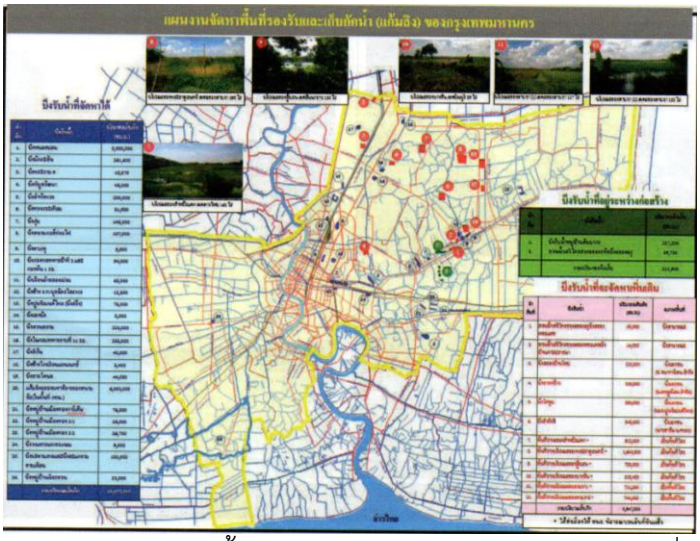

(ฝั่งพระนคร) จำนวน 24 แห่ง เก็บกักน้ำได้ประมาณ 7.06 ล้านลูกบาศก์เมตร ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพร (ฝั่งธนบุรี) จำนวน 2 แห่ง เก็บกักน้ำได้ประมาณ 6.01 ล้านลูกบาศก์เมตร

ในพื้นที่ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา (ฝั่งธนบุรี) มีพื้นที่แก้มลิง 2 แห่งประกอบด้วย บึงวงแหวนเพชรเกษมและโครงการแก้มลิง คลองมหาชัย-คลองสนามชัย ซึ่งเป็นโครงการตามพระราชดำริสำนักการระบายน้ำร่วมกับกรมชลประทานดำเนินโครงการแก้มลิง โดยพัฒนาคลองสนามชัย และคลองอื่นๆ ที่อยู่ในพื้นที่โครงการเป็นแก้มลิงเก็บกักน้ำได้ 6 ล้านลูกบาศก์เมตร สำนักการระบายน้ำได้ก่อสร้างสถานีสูบน้ำ ประตูระบายน้ำและประตูเรือสัญจร 12 แห่ง รวมทั้งแนวป้องกันน้ำท่วม ยาวประมาณ 4.50 กิโลเมตร ก่อสร้างแล้วเสร็จ

พื้นที่ด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานคร ต้องการแก้มลิงเพื่อรองรับน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วม ประมาณ 13 ล้านลูกบาศก์เมตร แต่ขณะนี้สามารถจัดหาได้ 24 แห่ง เก็บกักน้ำได้ประมาณ 7.06 ล้านลูกบาศก์เมตร ต้องการเพิ่มเติมอีกประมาณ 5.94 ล้านลูกบาศก์เมตร ซึ่งกรุงเทพมหานครจะดำเนินการปรับปรุงพื้นที่ บึง สระ ที่ เป็นของกรุงเทพมหานคร และประสานงานขอความร่วมมือเข้าไปปรับปรุงในพื้นที่ของหน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจและเอกชน ให้ได้แก้มลิงเพิ่มขึ้น ปัจจุบันได้จัดหาเพิ่มเติมโดยก่อสร้างแก้มลิงหมู่บ้านสัมมากร เขตสะพานสูง ปริมาตรเก็บกัก 227,200 ลูกบาศก์เมตร คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2561 และแก้มลิงสวนน้ำเสรีไทย ปริมาณเก็บกัก 89,700 ลูกบาศก์เมตร คาดว่าจะก่อสร้างแล้วเสร็จในปี 2562

พื้นที่แก้มลิงเอกชน ซึ่งเป็นที่ลุ่ม บึง สระ ทะเลสาบ แอ่งน้ำ ที่อยู่ในพื้นที่เอกชน เช่น บึงทะเลสาบหมู่บ้านจัดสรร กรุงเทพมหานครได้เข้าไปติดต่อประสานเจ้าของบึง ขอใช้เป็นแก้มลิงเพื่อรองรับน้ำในฤดูฝน โดยประสานเข้าไปปรับปรุงบึง ก่อสร้างบ่อสูบน้ำ ประตูระบายน้ำ พร้อมติดตั้งเครื่องสูบน้ำ เพื่อลดระดับน้ำในบึงดังกล่าว เตรียมรองรับฝนตกในช่วงฤดูฝน มีบึงหมู่บ้านเอกชน

ที่อนุญาตให้เข้าไปดำเนินการ ได้แก่ บึงหมู่บ้านสัมมากร เขตสะพานสูง หมู่บ้านศุภาลัย เขตมีนบุรี หมู่บ้านเมืองทองการ์เด้น หมู่บ้านเมืองทอง 2/1 และ หมู่บ้านเมืองทอง 2/2 เขตประเวศ ซึ่งช่วยแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในหมู่บ้านดังกล่าวแลบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง

นอกจากนี้ กรุงเทพมหานครอยู่ระหว่างเสนอขอแก้ไขข้อกำหนดจัดสรรที่ดินกรุงเทพมหานคร การจัดให้มีพื้นที่ชะลอน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมในโครงการหมู่บ้านจัดสรร ที่จะดำเนินการก่อสร้างใหม่ปัจจุบันระหว่างเสนอกรมที่ดินพิจารณาแก้ไข นอกจากนี้ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครฉบับปัจจุบันยังได้กำหนดพื้นที่เป็น พื้นที่รองรับน้ำเพื่อป้องกันน้ำท่วมและพื้นที่อนุรักษ์เพื่อเกษตรกรรมและการป้องกันน้ำท่วมไว้ในผังเมืองด้วย

ศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร เมื่อวันอังคารที่ 7 สิงหาคม 2533 เพื่อให้ศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วมเป็นศูนย์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ด้านการป้องกันน้ำท่วม เรียกว่าระบบ SCADA (Supervisory Control And Data Acquisition) ซึ่งมีศูนย์กลางเป็นสถานีแม่ข่าย ตั้งอยู่บนชั้น 6 สำนักการระบายน้ำ ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร 2 ดินแดง และมีสถานีลูกข่ายจำนวนมาก กระจายทั้งพื้นที่กรุงเทพมหานคร ทั้งฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี ทำการตรวจวัดค่าต่างๆ แล้วส่งข้อมูลที่ตรวจวัดได้ไป ยังแม่ข่ายทางระบบเครือข่ายสื่อสารรับ-ส่งข้อมูลทางไกล (General Packet Radio Service : GPRS) และเคเบิล ใยแก้วนำแสง เพื่อทำการรวบรวม วิเคราะห์ ประมวลผล และแสดงผลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อประกอบการ พิจารณาสั่งการของผู้บริหารในการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง และปัจจุบันได้พัฒนาระบบดังกล่าวเพิ่มขึ้นจำนวนมาก เช่น

1. เรดาร์ตรวจฝน	จำนวน	3	แห่ง
2. สถานีระบบตรวจวัดปริมาณฝน	จำนวน	131	แห่ง
3. สถานีระบบตรวจสภาพอากาศ	จำนวน	52	แห่ง
4. สถานีระบบตรวจวัดน้ำท่วมถนนและอุโมงค์ทางลอด	จำนวน	109	แห่ง
5. สถานีระบบตรวจวัดระดับน้ำ	จำนวน	255	แห่ง

6. ระบบ CCTV	จำนวน	55	แห่ง
7. สถานีระบบตรวจวัดอัตราการไหลของน้ำ	จำนวน	32	แห่ง
8. ระบบตรวจสอบการทำงานของประตูระบายน้ำ	จำนวน	54	แห่ง
9. ระบบการตรวจสอบการทำงานของเครื่องสูบน้ำ	จำนวน	35	แห่ง

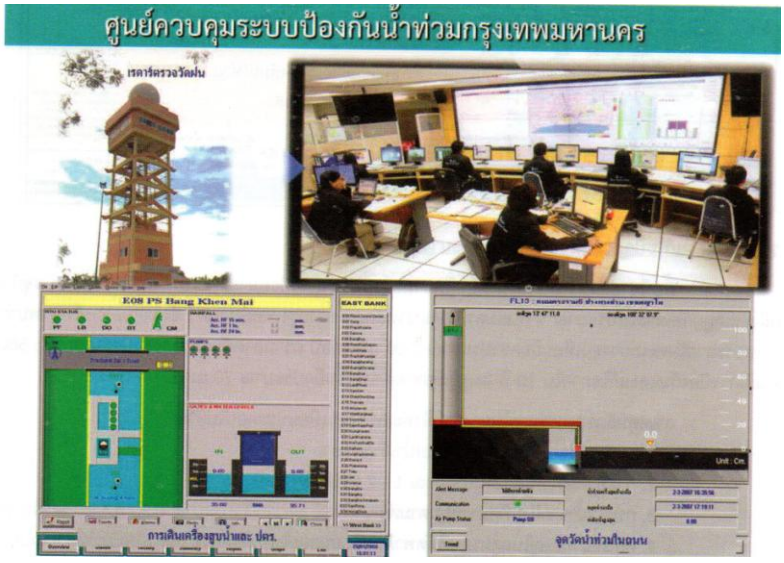

การป้องกันและแก้ไขปัญหากัดเซาะชายฝั่งทะเลบางขุนเทียน

พื้นที่ชายฝั่งทะเลบางขุนเทียนมีความยาวของชายฝั่งประมาณ 4.70 กิโลเมตร จนถึงปัจจุบัน ชายฝั่งทะเลถูกกัดเซาะไปประมาณ 1 กิโลเมตร จากแนวหลักเขตของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่า การกัดเซาะชายฝั่งทะเลบางขุนเทียนมีอัตราประมาณ 7.00 เมตรต่อปี ความลาดชันของชายฝั่งประมาณ 1 : 500 หากไม่มีการป้องกันและแก้ไขภายใน 10 ปี จะสูญเสียชายฝั่งเพิ่มขึ้นอีกประมาณ 70 เมตร

สาเหตุหลักของการหายไปของชายฝั่งทะเลบางขุนเทียนประกอบไปด้วย

1. การลดลงของดินตะกอนจากแม่น้ำเจ้าพระยา

2. การทรุดตัวของแผ่นดินประมาณ 1 - 2 เซนติเมตรต่อปี

3. กระแสน้ำชายฝั่งมีทิศทางหมุนตามเข็มนาฬิกาด้วยความเร็วประมาณ 0.2 - 0.3 เมตรต่อวินาที

4. คลื่นขนาดใหญ่ในฤดูมรสุมที่พัดพาดินตะกอนออกไปจากชายฝั่ง เพราะไม่มีป่าไม้ชายเลนยึดจับดินตะกอนไว้

5. ค่าระดับน้ำทะเลที่สูงขึ้นจากภาวะโลกร้อนโดยเฉลี่ยประมาณ 0.2 เซนติเมตรต่อปี

แนวทางแก้ไข จะใช้มาตรการชั่วคราว และมาตรการถาวร เพื่อป้องกันและยับยั้งการกัดเซาะชายฝั่งทะเล และเพื่อดักจับตะกอนเพิ่มเติมให้ชายฝั่ง โดยดำเนินการดังนี้

มาตรการชั่วคราว ได้ดำเนินการก่อสร้างแนวคันไม้ไผ่ป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งทะเลบางขุนเทียน ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 - 2556 การปักแนวไม้ไผ่ทั้ง 3 ระยะ แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2556

มาตรการถาวร จะก่อสร้างคันหินรอดักตะกอน (T-Groins) เพื่อป้องกันการกัดเซาะชายฝั่งและ ช่วยให้มีการตกตะกอนหลังแนวรอดักตะกอน ปัจจุบันการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) อยู่ระหว่างการ พิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ คาดว่าจะได้รับอนุญาต ภายในปี พ.ศ. 2561 และจะเริ่มดำเนินการก่อสร้างรอดักตะกอน โดยใช้เวลาดำเนินการ 3 ปี แล้วเสร็จปี พ.ศ. 2564 หลังจากนั้นจะได้มีการปลูก ป่าไม้ชายเลนเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของป่าชายเลน ตั้งเป้าให้มีความหนาแน่นของป่าไม้เพิ่มขึ้นอย่างน้อย 100 – 300 เมตร จากชายฝั่ง เพื่อใช้เป็นแนวกันชน และเป็นแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำ เพื่อคืนสภาพชายฝั่งทะเลบางขุนเทียนให้กลับคืนมา

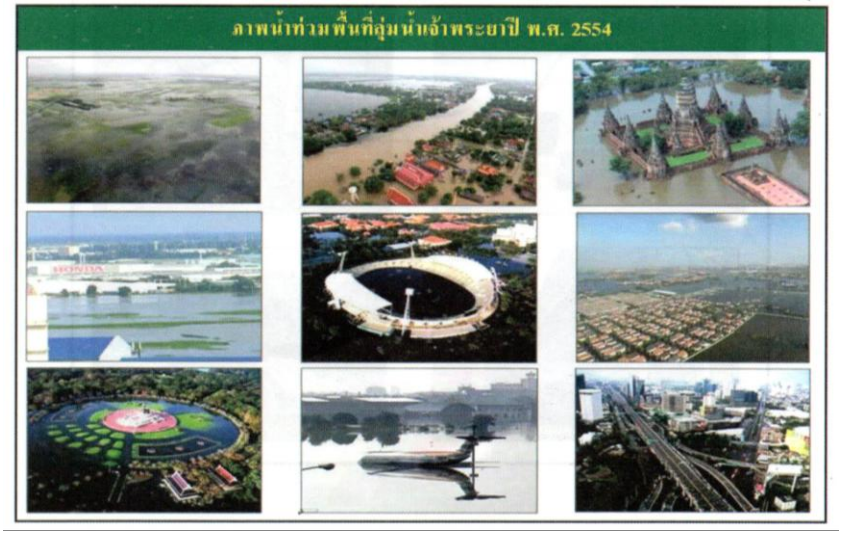

การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในปี พ.ศ. 2554 และการเตรียมการในอนาคต

จากปัญหาและอุทกภัยในปี 2554 กรุงเทพมหานครได้มีการจัดทำแนวทาง มาตรการและการตรียมความพร้อมการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพมหานคร แบ่งการดำเนินการ

ออกเป็น 2 ระยะ คือ มาตรการระยะเร่งด่วน และมาตรการระยะยาว โดยมี รายละเอียดผลการดำเนินการ ดังนี้

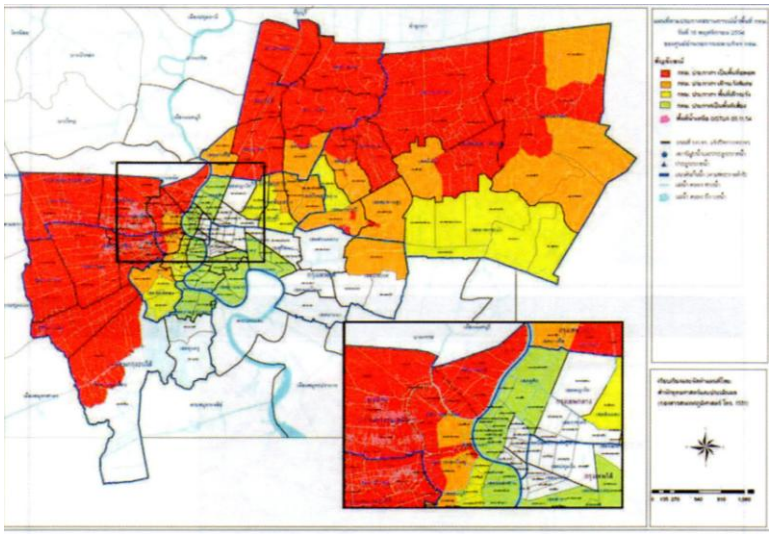

มาตรการระยะเร่งด่วน

เพิ่มประสิทธิภาพของระบบระบายน้ำ

- ขุดลอกคูคลองและล้างทำความสะอาดท่อระบายน้ำ
- ติดตั้งเครื่องผลักดันน้ำไฟฟ้าแรงสูงและดีเซล เพื่อเพิ่มความเร็วของน้ำในคลองที่มีอุปสรรคการระบายน้ำในคลอง
- ติดตั้งเครื่องสูบน้ำไฟฟ้า
- เพิ่มประสิทธิภาพสถานีสูบน้ำ
- ติดตั้งเครื่องวัดอัตราการไหลของน้ำในคลองระบายน้ำสายสำคัญ

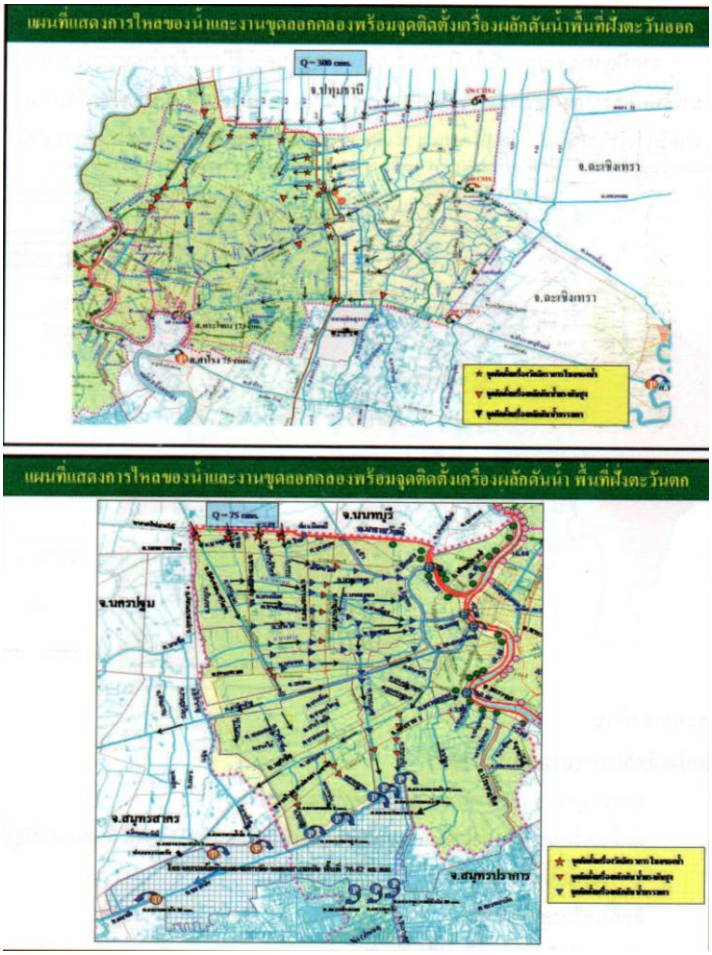

ซ่อมแซมแนวป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์ ซึ่งแนวป้องกันน้ำท่วมดังกล่าวได้ใช้งานมานานมากกว่า 20 ปี ทำให้เกิดการชำรุดน้ำรั่วซึม แผงเขื่อนกันดินแตกร้าวทำให้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์ไหลลอดแนวป้องกันน้ำท่วมเข้าท่วมชุมชนและบ้านเรือนประชาชนที่อยู่อาศัยด้านหลังแนวป้องกันน้ำท่วม เหตุการณ์ดังกล่าวจะเกิดขึ้นในช่วงฤดูน้ำหลากระหว่าง เดือนกันยายน ธันวาคม เป็นประจำทุกปี อยู่ระหว่างขอจัดสรรงบประมาณปี 2561 เพื่อใช้ในการซ่อมแซมแนว ป้องกันน้ำท่วมบริเวณที่ชำรุด

เสริมคันกั้นน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยาคลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์ และคันกั้นน้ำพระราชดำริ ด้านตะวันออก โดยทำการเสริมความสูงคันป้องกันน้ำท่วมเดิมให้มีความสูงเพียงพอที่จะรองรับระดับน้ำสูงสุด เกิดขึ้นในปี 2554 ดังนี้ แนวริมแม่น้ำเจ้าพระยา

- ช่วงจากคลองบางเขนถึงสะพานกรุงธนบุรี
  ระดับเดิม +3.00 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (ม.รทก.)
  เพิ่มเป็น +3.50 ม.รทก.
- ช่วงสะพานกรุงธนบุรีถึงสะพานพระปิ่นเกล้า
  ระดับเดิม +2.80 ม.รทก.
  เพิ่มเป็น +3.25 ม.รทก.
- ช่วงสะพานพระปิ่นเกล้าถึงสะพานพุทธยอดฟ้า

ระดับเดิม +2.80 ม.รทก.
เพิ่มเป็น +3.00 ม.รทก.

- ช่วงสะพานพุทธยอดฟ้าถึงสุดเขตกรุงเทพมหานคร
ระดับเดิม +2.50 ม.รทก.
เพิ่มเป็น +2.80 ม.รทก.

แนวริมคลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์

ความสูงคันป้องกันน้ำท่วมเดิม +2.80 ม.รทก. เพิ่มเป็น +3.00 ม.รทก.

ขยายและเสริมความสูงคันกั้นน้ำตามแนวพระราชดำริด้านตะวันออก

กรุงเทพมหานครได้เสริมคันกั้นน้ำด้านตะวันออกตามแนวพระราชดำริ และประสานกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเสริมคันกั้นน้ำด้านตะวันออกตามแนวพระราชดำริ โดยประสานกรมชลประทาน กรมทางหลวง และ กรมทางหลวงชนบท ในการขยายแนวป้องกันน้ำท่วมตามแนวพระราชดำริด้านเหนือ ไปที่บริเวณคลองรังสิตฝั่งทิศใต้ เริ่มจากแม่น้ำเจ้าพระยาไปถึงประตูระบายน้ำจุฬาลงกรณ์ ทำการเสริมความสูงคันกั้นน้ำ +3.95 ม.รทก. และจากประตูระบายน้ำจุฬาลงกรณ์เลียบคลองรังสิตประยูรศักดิ์ด้านใต้ไปถึงคลองเจ็ด และจากถนนเลียบ คลองเจ็ดฝั่งตะวันออกลงมาจรดแนวคันพระราชดำริเดิมที่ถนนนิมิตรใหม่ เสริมความสูงคันกั้นน้ำระดับความสูง +3.55 ม.รทก. และจากถนนนิมิตรใหม่ถึงถนนร่มเกล้า เสริมความสูงคันกั้นน้ำ +3.00 ม.รทก. ส่วนคันกั้นน้ำพระราชดำริเดิมบริเวณใต้คลองหกวาสายล่างดำเนินการปรับปรุงประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้ และเสริมความสูงคันกันน้ำจากประตูระบายน้ำคลองสองสายใต้ถึงถนนร่มเกล้าสูง +3.00 ม.รทก. จากถนนร่มเกล้าถึงถนนบางพลี - ตำหรุ เสริมความสูง +2.50 ม.รทก.

นอกจากนี้ยังยกระดับถนนเป็นคันกั้นน้ำเพิ่มเติมในเขตคลองสามวา โดยยกระดับถนนเป็นคันกั้นน้ำ ที่ถนนราษฎร์นิมิตร ช่วงจากถนนหทัยราษฎร์ถึงถนนนิมิตรใหม่ ยาวประมาณ 1.5 กิโลเมตร ถนนหทัยมิตร ช่วงจากถนนหทัยราษฎร์ถึงถนนนิมิตรใหม่ ยาวประมาณ 1.0 กิโลเมตร และถนนประชาร่วมใจช่วงจากถนนนิมิตรใหม่ถึงถนนคลองบึงไผ่และประตูระบายน้ำคลองแสนแสบ ยาวประมาณ 1.5 กิโลเมตร ความสูงคันกั้นน้ำ +3.00 ม.รทก. และ สร้างทำนบกั้นน้ำ จำนวน 5 แห่ง ที่คลองสามวา คลองสี่ตะวันออก คลองสามตะวันออก คลองสองตะวันออก และคลองหนึ่งตะวันตก

มาตรการระยะยาว

กรุงเทพมหานครได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำให้มีความพร้อมในการรับมือกับปัญหาน้ำท่วมจากน้ำฝน น้ำทะเลหนุน และน้ำเหนือหลาก โดยได้จัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2556-2575) ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายหลัก 2 ประการ

1. เพิ่มประสิทธิภาพระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถรองรับปัญหาอุทกภัยที่มีสาเหตุจากน้ำเหนือหลากและน้ำทะเลหนุนสูง โดยการก่อสร้างปรับปรุงแนวป้องกันน้ำ ท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์ และคันกั้นน้ำด้านตะวันออกตามแนวพระราชดำริ

โครงการหลักที่ดำเนินการ

ก่อสร้างปรับปรุงเสริมความมั่นคงแข็งแรง และเสริมคันป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางกอกน้อยและคลองมหาสวัสดิ์ และคันกั้นน้ำพระราชดำริให้สามารถป้องกัน

ปัญหาน้ำหลากจากตอนบนที่ความสูง 13.00 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง (ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาสูงสุดในปี พ.ศ. 2554 +2.53 เมตร เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง)

2. เพิ่มประสิทธิภาพระบบระบายน้ำให้สามารถรองรับปัญหาน้ำท่วมขัง เนื่องจากฝนตกให้เพิ่มมากขึ้น โดยให้สามารถรองรับปริมาณฝนตกสะสม 104 มิลลิเมตรใน 1 วัน (ฝนตกประมาณ 3 ชั่วโมง) หรือคิดเป็นความเข้มของฝนไม่เกิน 76 มิลลิเมตรต่อชั่วโมง (จากเดิมสามารถรับปริมาณฝนตกสะสมได้ 80 มิลลิเมตร/วัน หรือ คิดเป็นความเข้มของฝนไม่เกินที่ 58.7 มิลลิเมตรต่อชั่วโมง) โดยจะดำเนินการก่อสร้างพัฒนาระบบระบายน้ำ เพื่อรองรับปริมาณฝนดังกล่าว ดังนี้

โครงการหลักที่จะดำเนินการ

2.1 ก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำขนาดใหญ่เพิ่มเติมอีก 5 แห่ง (จากเดิมที่มีอยู่แล้ว 8 แห่ง) ความยาวประมาณ 37.68 กิโลเมตร ขีดความสามารถในการระบายน้ำได้ 200 ลูกบาศก์เมตรต่อวินาที โดยมีผลการดำเนินการ ดังนี้

- อยู่ระหว่างก่อสร้าง 1 แห่ง

1. อุโมงค์บึงหนองบอน จะแล้วเสร็จปี 2562

- จัดทำแบบแล้วเสร็จอยู่ระหว่างขอจัดสรรงบประมาณ 2 แห่ง

1. อุโมงค์คลองทวีวัฒนา บริเวณคอขวด คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2562 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2565

2. อุโมงค์คลองแสนแสบ จากอุโมงค์คลองแสนแสบและคลองลาดพร้าวถึงซอยลาดพร้าว 130 คาดว่าจะเริ่มก่อสร้างในปี พ.ศ. 2562 แล้วเสร็จในปี พ.ศ. 2565

- อยู่ระหว่างออกแบบรายละเอียด 2 แห่ง

1. อุโมงค์คลองเปรมประชากรจากคลองบางบัวลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา
2. อุโมงค์คลองพระยาราชมนตรีจากคลองภาษีเจริญถึงคลองสนามชัย

2.2 จัดหาและก่อสร้างพื้นที่รับน้ำ (แก้มลิง) เพิ่มเติมจากปัจจุบันมีอยู่แล้ว 26 แห่ง สามารถรองรับน้ำชั่วคราวได้ 13.07 ล้านลูกบาศก์เมตร อยู่ระหว่างการก่อสร้าง 2 แห่ง ได้แก่ แก้มลิงในหมู่บ้านสัมมากร เขตสะพานสูง เก็บน้ำได้ 227,200 ลูกบาศก์เมตร แล้วเสร็จในปี 2561 และจะก่อสร้างแก้มลิงสวนน้ำเสรีไทย เขตคันนายาว เก็บน้ำได้ 89,700 ลูกบาศก์เมตร แล้วเสร็จในปี 2562 รวมเก็บน้ำได้ 0.32 ล้านลูกบาศก์เมตร และจะจัดหาเพิ่มเติมอีก 12 แห่ง สามารถเก็บน้ำได้ 5.947 ล้านลูกบาศก์เมตร และจัดหาพื้นที่รองรับน้ำ (แก้มลิง) โดย การเวนคืนที่ดินที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำบริเวณเหนือถนนรามอินทราในพื้นที่เขตสายไหม คลองสามวา คันนายาว และ มีนบุรี โดยจากผลการศึกษาสำรวจพบว่ามีพื้นที่ที่เหมาะสม สมควรจัดทำพื้นที่แก้มลิงเพื่อรองรับน้ำชั่วคราวก่อนระบายลงสู่คลองระบายน้ำสาธารณะ เพื่อลดปริมาณน้ำท่าที่เพิ่มสูงขึ้น โดยมีพื้นที่ที่จะ 6 แห่ง พื้นที่รวม 885 ไร่ รองรับน้ำได้รวม 4.96 ล้านลูกบาศก์เมตร ปัจจุบันได้รายงานผลการรับฟังความคิดเห็นให้ ผว.กทม. เพื่อโปรดทราบและ ผว.กทม. ได้สั่งการให้ สนย. ดำเนินการตามข้อมูลประกอบการพิจารณาต่อไป

2.3 ปรับปรุงเพิ่มประสิทธิภาพคลองระบายน้ำ โดยการก่อสร้างเขื่อนริมคลองพร้อมขุดลอก รวมทั้งรื้อย้ายสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำคู คลอง ออกจากคลองระบายน้ำสาธารณะ

2.4 ก่อสร้าง ปรับปรุง ท่อระบายน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการระบายเพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังในถนน ตรอก ซอย ที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำที่ประสบปัญหาน้ำท่วม

2.5 พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพของอาคารระบายน้ำ เช่น สถานีสูบน้ำ ประตูระบายน้ำ บ่อสูบน้ำ ให้มีประสิทธิภาพในการเร่งระบายน้ำท่วมขังให้เร็วยิ่งขึ้น

2.6 พัฒนาขีดความสามารถของศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสถานการณ์น้ำ การคาดหมายสภาพอากาศ เพื่อแจ้งข้อมูลและประชาสัมพันธ์ ในทราบข้อมูลที่ถูกต้องรวดเร็ว

2.7 สร้างภาคีเครือข่ายระหว่างกรุงเทพมหานครกับประชาชน ให้ประชาชนการวางแผนการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม รวมทั้งรณรงค์ให้ประชาชนช่วยกันดูแลคลอง ท่อระบายน้ำ ไม่ทิ้งขยะลงในทางระบายน้ำ และช่วยกันดูแล บำรุงรักษาทางระบายน้ำ เป็นต้น

2.8 จัดทำแผนบริหารจัดการน้ำ อย่างบูรณาการร่วมกันกับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมระหว่างกรุงเทพมหานครกับพื้นที่ใกล้เคียงไม่ให้เกิดผลกระทบกับพื้นที่ทั้งสองฝ่าย

โครงการบริหารจัดการน้ำในส่วนของกรุงเทพมหานคร ระยะเร่งด่วนที่เสนอบรรจุเข้าสู่แผนยุทธศาสตร์การ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำ

เพื่อให้การพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศไทย เป็นไปอย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติให้กับประชาชน คณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 85/2557 ลงวันที่ 3 กรกฎาคม 2557 แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อกำหนดกรอบนโยบายและแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การป้องกันและแก้ไขอุทกภัย ภัยแล้ง และคุณภาพน้ำของประเทศ โดยในปี พ.ศ. 2557 คณะกรรมการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ได้มอบหมายนโยบายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำเสนอโครงการเร่งด่วนที่เห็นว่ามีความสำคัญ และสามารถแก้ไขปัญหาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนให้แก่คณะกรรมการฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบและบรรจุเข้าสู่แผนยุทศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ซึ่งกรุงเทพมหานครได้พิจารณาคัดเลือกโครงการป้องกันน้ำท่วม ระบายน้ำและบำบัดน้ำเสีย ตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานครระยะ 20 ปี ตามประเด็นยุทธศาสตร์ มหานครปลอดภัย ด้านปลอดภัย พิบัติ และด้านปลอดมลพิษ เสนอคณะกรรมการ และในปี 2558 มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 185/2558 ลงวันที่ 15 กรกฎาคม 2558 แต่งตั้งคณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ทำหน้าที่ผลักดันและขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การ บริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยในปี พ.ศ. 2561 กรุงเทพมหานครได้เสนอโครงการตามแผนบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ จำนวน 34 โครงการ เป็นโครงการต่อเนื่องที่ได้รับอนุมัติงบประมาณแล้ว จำนวน 4 โครงการ และเป็นโครงการใหม่ จำนวน 30 โครงการ รวมงบประมาณทั้งสิ้น 43,681.52 ล้านบาท

แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์

คณะกรรมการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (กนช.) ได้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการน้ำของประเทศ เพื่อเป็นกรอบนโยบายและแผนงานการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัย ภัยแล้ง และคุณภาพน้ำของประเทศ อย่างมีเอกภาพและบูรณาการ โดยได้เสนอยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค

2. ยุทธศาสตร์การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต (เกษตรและอุตสาหกรรม)

3. ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย

4. ยุทธศาสตร์การจัดการคุณภาพน้ำ

5. ยุทธศาสตร์อนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน

6. ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการ

ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบ เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2558 และมอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปดำเนินการภายใต้กรอบแนวทางของยุทธศาสตร์ ดังกล่าว

กรุงเทพมหานครได้พิจารณาเสนอโครงการบริหารจัดการน้ำของกรุงเทพมหานครตามแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี และตามยุทธศาสตร์ มหานครปลอดภัย ด้านปลอดภัยพิบัติ และด้านปลอดมลพิษ เพื่อร่างบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยโครงการบริหารจัดการ น้ำของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการน้ำของประเทศ จำนวน 3 ยุทธศาสตร์ คือ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย โดยในส่วนของกรุงเทพมหานครมีเป้าหมายหลัก ดังนี้

1. พัฒนาคลองระบายน้ำสายหลัก เพื่อเป็นแก้มลิง และระบายน้ำฝน และน้ำหลาก และช่วยลำเลียงน้ำเข้าสู่อุโมงค์ระบายน้ำให้เร็วยิ่งขึ้น

2. เพิ่มขีดความสามารถในการระบายน้ำ โดยก่อสร้างอุโมงค์ระบายน้ำขนาดใหญ่

3. พัฒนาปรับปรุงคลองฝั่งตะวันตก เพื่อนำน้ำจากพื้นที่ฝั่งธนบุรีระบายลงสู่โครงการแก้มลิงคลองสนามชัย - คลองมหาชัย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 **การจัดการคุณภาพน้ำ** โดยในส่วนของกรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายหลักในการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเน่าเสียในพื้นที่กรุงเทพมหานครอย่างยั่งยืน และส่งเสริมการใช้น้ำที่ผ่านการบำบัดมาใช้ประโยชน์

ยุทธศาสตร์ที่ 6 **การบริหารจัดการ** โดยในส่วนของกรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายหลักในการพัฒนาขีดความสามารถของศูนย์ควบคุมระบบป้องกันน้ำท่วม เพื่อเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

โครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำในถนนสายหลัก เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากฝนตกหนัก

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอก อนุพงษ์ เผ่าจินดา) ได้มอบหมายให้กรุงเทพมหานครดำเนินการแก้ไขปัญหาการระบายน้ำในพื้นที่วิกฤติที่เกิดปัญหาน้ำท่วมขัง โดยให้พิจารณาขยายความกว้างของท่อระบายน้ำห้มีขนาดใหญ่ทดแทนท่อเดิมที่มีขนาดเล็ก เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมพื้นที่

สำนักการระบายน้ำได้พิจารณาโครงการก่อสร้างระบบระบายน้ำในถนนสายหลัก เพื่อแก้ไขปัญหาน้ำท่วมขังเนื่องจากฝนตก โดยพิจารณาพื้นที่ที่ประสบปัญหาน้ำท่วมเป็นประจำเมื่อฝนตกหนัก โดยมีโครงการที่นำเสนอทั้งสิ้น 16 โครงการ แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ระยะ

ปัญหาและอุปสรรค

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมมี ดังนี้

1. หากมีปริมาณน้ำหลากจากพื้นที่ตอนบนมีปริมาณมากจะเกิดปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในพื้นที่นอกคันป้องกันน้ำท่วมและพื้นที่ภายในแนวป้องกันน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร ซึ่งอาจมีปัญหาการทำลาย คันป้องกันน้ำท่วม เช่นเมื่อปี พ.ศ. 2554

2. การก่อสร้างคันป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยาพื้นที่ตอนบน เพื่อป้องกันพื้นที่ชุมชนเมือง และนิคมอุตสาหกรรม ซึ่งหากมีปริมาณน้ำหลากมากเช่นปี 2554 จะทำให้ปริมาณน้ำหลากที่ไหลผ่าน กรุงเทพมหานครจะเพิ่มสูงขึ้นเกินขีดความสามารถของคันป้องกันน้ำท่วมของกรุงเทพมหานครจะรองรับได้

3. ถนนและทางรถไฟที่ตัดผ่านจากด้านตะวันออกไปตะวันตก ในพื้นที่กรุงเทพมหานครก่อสร้าง กีดขวางเส้นทางระบายน้ำลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาและลงสู่ทะเล ช่วงที่ตัดผ่าน คู คลอง มีการก่อสร้างท่อระบายน้ำ สะพานท่อ มีขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการระบายน้ำ บางส่วนมีการก่อสร้างสะพานข้ามคลอง มีตอม่อสะพานอยู่ในคลอง กีดขวางทางระบายน้ำ ทำให้คลองระบายน้ำบริเวณดังกล่าวแคบเป็นคอคอด เป็นปัญหาอุปสรรคในการระบายน้ำ

4. มีประชาชนปลูกสร้างอาคารรุกล้ำลงในแม่น้ำเจ้าพระยา และคู คลอง กีดขวางการก่อสร้างและพัฒนาระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ รวมทั้งทำให้ประสิทธิภาพการระบายน้ำในคลองระบายน้ำมี ประสิทธิภาพไม่เพียงพอต่อการระบายน้ำท่วมขังในพื้นที่

5. ปัญหาอุปสรรคในการขอใช้พื้นที่ เพื่อก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำจากหน่วยงานสาธารณูปโภคเจ้าของพื้นที่ ส่วนใหญ่จะไม่ได้รับความยินยอม อนุญาตให้ใช้พื้นที่ในการก่อสร้างระบบ ป้องกันน้ำท่วมและระบบระบายน้ำ เช่น ขออนุญาตใช้พื้นที่ลุ่ม บึง สระ บ่อน้ำ เพื่อทำแก้มลิง ขอใช้สถานที่เพื่อ ก่อสร้างสถานีสูบน้ำ อาคารรับน้ำ อุโมงค์ระบายน้ำ

ความร่วมมือในการบริหารจัดการร่วมกัน

การบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมอย่างบูรณาการ จะต้องดำเนินการร่วมกันทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยควรมีการร่วมดำเนินการ ดังนี้

1. การบริหารจัดการน้ำจะต้องดำเนินการทั้งระบบ โดยบริหารจัดการตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้แก่

ต้นน้ำ	- ฟื้นฟูอนุรักษ์ต้นน้ำ	- ขุดลอกลำน้ำ
	- ปรับปรุงเกณฑ์การบริหารน้ำ	- ปรับปรุงอาคารบังคับน้ำ
	- เฝ้าระวังและเตือนภัย	- คันกั้นน้ำและคันปิดล้อม
	- ขุดลอกลำน้ำ	
	- ปรับปรุงอาคารบังคับน้ำ	
	- จัดหาพื้นที่รับน้ำหลาก	
กลางน้ำ	- จัดหาทุ่งรับน้ำ/พื้นที่น้ำหลาก	
ปลายน้ำ	- จัดหาทุ่งรับน้ำ/พื้นที่น้ำหลาก	- คันกั้นน้ำและคันปิดล้อม
	- ขุดลอกลำน้ำ	- เพิ่มประสิทธิภาพการระบายน้ำ
	- ปรับปรุงอาคารบังคับน้ำ	

ซึ่งหากทุกหน่วยงานร่วมมือดำเนินการตามที่รัฐบาลกำหนดไว้ ก็จะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาอุทกภัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

2. ให้หน่วยงานสาธารณูปโภคที่ก่อสร้างสิ่งกีดขวางเส้นทางระบายน้ำ เช่น ท่อลอดสะพานข้ามคลอง ที่เป็นคอคอด ซึ่งเป็นอุปสรรคการระบายน้ำ ทำการแก้ไข รื้อย้าย หรือ ขยายสิ่งก่อสร้างดังกล่าวให้ทางระบายน้ำมีความกว้างไม่น้อยกว่า ความกว้างของทางระบายน้ำเดิมเพื่อเพิ่มระบายน้ำให้เพิ่มขึ้น

3. ใคร่ขอความร่วมมือ และขอความอนุเคราะห์ ให้หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ยินยอมและอนุญาตให้กรุงเทพมหานครเข้าไปใช้พื้นที่ เพื่อสาธารณประโยชน์ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำท่วม

4. การรื้อย้ายอาคารที่บุกรุก แม่น้ำ คู คลอง สาธารณะ ในทางปฏิบัติทำได้ยากลำบาก เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยและพักอาศัยมาเป็นเวลานาน การใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อทำการย้ายผู้บุกรุก ดังกล่าวออกจากพื้นที่ทำให้เกิดผลกระทบด้านสังคม มีการประท้วงต่อต้านทำให้ปัญหาดังกล่าว ยังไม่ได้รับการ แก้ไขให้หมดไป อย่างไรก็ตามการแก้ไขการบุกรุกคูคลองในพื้นที่กรุงเทพมหานคร คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2555 เห็นชอบข้อเสนอการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะของคณะกรรมการบริหาร จัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) ที่เสนอให้กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครร่วมกันดำเนินการตามกฎหมาย กับผู้บุกรุกลำน้ำสาธารณะ โดยให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พิจารณาจัดหาที่พักอาศัย ถาวรให้กับผู้บุกรุก รวมทั้งข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ด้านสังคม เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2557 กำหนดมาตราการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวคลองและทาง ระบายน้ำ ให้ฝ่ายสังคมจิตวิทยา โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ฝ่ายความมั่นคง โดย กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานครและสำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวลำคลอง และทางระบายน้ำ

ปัจจุบันสำนักการระบายน้ำ ได้ประชุมประสานงานกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนปฏิบัติงานแก้ไขปัญหาการบุกรุก คลองในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 5 มิถุนายน 2555 กำหนดแผนดำเนินการแก้ไขปัญหา การบุกรุกคลองสายต่างๆ ออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะเร่งด่วน จำนวน 9 คลอง ระยะถัดไป จำนวน 34 คลอง และระยะปกติจำนวน 1,118 คลอง ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการระยะเร่งด่วน โดยปัจจุบันได้รื้อย้ายและ ลูกสร้างสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำในคลองลาดพร้าว และก่อสร้างเขื่อนคลองลาดพร้าวช่วงจากประตู คมบริเวณอาคารรับน้ำอุโมงค์ระบายน้ำคลองแสนแสบและคลองลาดพร้าว อยู่ระหว่างก่อสร้าง คาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2561 และจะดำเนินการในคลองเปรมประชากรเป็นคลองลำดับต่อไป

การดำเนินงานของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายสำคัญเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย และสิ่งปลูกสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2555 เห็นชอบ การบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะ ประกอบกับข้อสั่งการของหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อวันที่ 13 สิงหาคม 2557 ให้กำหนดมาตรการจัด ระเบียบ

และแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำ แนวลำคลองและทางระบายน้ำโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ อำนวยการกำหนดนโยบายการบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำ สาธารณะขึ้นมา ในปี 2558 มีพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รอง นายกฯ เป็นประธาน

ข้อมูลจากสำนักการระบายน้ำกรุงเทพฯ ระบุว่า ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร มีคูคลองถูกรุกล้ำทั้งหมดจำนวน 1,161 คลอง จำนวนครัวเรือนที่รุกล้ำ 23,500 ครัวเรือน ประชากรประมาณ 94,000 คน ซึ่งจำนวนบ้านเรือนที่รุกล้ำลำคลองนี้ สำนักการระบาย น้ำระบุว่า ทำให้ประสิทธิภาพในการระบายน้ำลดน้อยลง และเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาน้ำท่วมในกรุงเทพฯ และปริมณฑล ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำลำคลองเพื่อ ไม่ให้ขวางทางเดินของน้ำ และสร้างเขื่อนคอนกรีตและประตูระบายน้ำขึ้น

สำหรับโครงการสร้างเขื่อนและการจัดระเบียบชุมชน ริมคูคลองถือเป็นนโยบายเร่งด่วนที่สำคัญ 1 ใน 18 โครงการที่ รัฐบาล คสช. ต้องการจะสร้างให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว รัฐบาลจึงมีนโยบายแก้ไขปัญหาเรื่องการระบายน้ำในพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อป้องกันน้ำท่วมไม่ให้เกิด เหตุการณ์เหมือนปี 2554 โดยมอบหมายให้ กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบการสร้างเขื่อนในคลองลาดพร้าว ความยาวรวมทั้งสองฝั่ง ประมาณ 45 กิโลเมตร เริ่มก่อสร้างเขื่อนเดือน กุมภาพันธ์ 2559 - มิถุนายน 2562 จึงมีความจำเป็นต้องรื้อย้ายบ้านเรือนที่สร้างรุกล้ำริมคลองออกใน 8 พื้นที่ เขต ประกอบด้วย ลาดพร้าว สายไหม ดอนเมือง จตุจักร หลักสี่ บางเขน วังทองหลาง และ ห้วยขวาง

จากนโยบายดังกล่าว

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จึงได้มอบหมายให้สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) หรือ พอช. เป็นหน่วยงานหลักดำเนินการโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยใหม่แก่ผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณชุมชนริมคลอง เพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาลและการแก้ไขปัญหาชุมชนริม คลองเป็นไปตามแนวทางและข้อสั่งการ ทาง พอช. จึงได้จัดทำ **“โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง”** เพื่อแก้ไขปัญหา ชุมชนริมคลองขึ้น ภายใต้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาที่อยู่อาศัย 10 ปี (พ.ศ. 2559-2568) โดยกำหนดระยะเวลาการดำเนิน โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เป็นระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2559 - 2561) เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2559 คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เห็นชอบในหลักการ ตามที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ เสนอขอความเห็นชอบดำเนินการโครงการ พัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง มีเป้าหมาย 74 ชุมชน รวม 11,004 ครัวเรือน จำนวน 64,869 คน ใช้งบประมาณรวม 4,061 ล้านบาท

โครงการดังกล่าว มีหน่วยงานต่างๆ เช่น กรมธนารักษ์ ในฐานะหน่วยงานที่ดูแลที่ดินราชพัสดุริมคลองที่มีประชาชนบุกรุกเข้า ไปสร้างบ้านเรือนริมคลอง โดยกรมธนารักษ์จะให้ชาวบ้าน ชุมชน เช่าที่ดินในระยะยาวและราคาถูก เปลี่ยนจากผู้บุกรุกเป็นผู้เช่าอย่าง ถูกกฎหมาย กรมส่งเสริมสหกรณ์ จะสนับสนุนให้ชุมชนจัดตั้งเป็น สหกรณ์เคหสถานๆ เพื่อให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล สามารถทำนิติกรรมต่างๆ และบริหารจัดการพัฒนาเรื่องที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง ตามโครงการ “บ้านประชารัฐริมคลอง” และมีสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) เป็นผู้ดำเนินการกับชุมชน โดยมีเป้าหมาย การดำเนินการต่อเนื่อง พ.ศ. 2559-2561 ใน 52 ชุมชน 7,081 ครัวเรือน

ช่วงปี พ.ศ. 2559 - 2560 พอช. นำเงินที่ได้จากการจัดสรร ของโครงการบ้านมั่นคงมาใช้จ่ายในโครงการพัฒนาที่อยู่อาศัย ชุมชนริมคลองและสนับสนุนสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยใช้จากเงินทุน หมุนเวียนของ พอช. ตามความจำเป็นเร่งด่วน เพื่อสร้างความมั่นคง ในการอยู่อาศัยบนที่ดินราชพัสดุอย่างถูกต้องตามกฎหมาย และ การมีคุณภาพชีวิตที่ดี ตามโครงการบ้านมั่นคงเพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาลในชุมชนริมคลองลาดพร้าว จำนวน 49 ชุมชน รวม 6,949 ครัวเรือน ปัจจุบันได้เริ่มดำเนินการไปแล้วหลายชุมชน โดยมีชุมชนศาลเจ้าพ่อสมบุญ เขตสายไหม เป็นอีกหนึ่งชุมชนใน โครงการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองลาดพร้าว ที่มีการรื้อย้าย และก่อสร้างบ้านใหม่ทั้งหมด จำนวน 64 หลังคาเรือน

11 กระบวนท่า การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองศาลเจ้าพ่อสมบุญ 54

ท่าที่ 1 สร้างความเข้าใจโครงการ : การสื่อสารทั้งภายในและภายนอกถือเป็นสิ่งสำคัญ

ท่าที่ 2 สำรวจข้อมูล รับรองข้อมูลพิจารณาสิทธิ : พลังการจัดการข้อมูลร่วม

ท่าที่ 3 ตั้งกลุ่มออมทรัพย์ : กองทุนชุมชนเพื่อชุมชน

ท่าที่ 4 การตั้งสหกรณ์ : รวมคนมากกว่าการรวมทุน

ท่าที่ 5 จัดการเรื่องที่ : อนาคตที่เรากำหนดร่วมกัน

ท่าที่ 6 การออกแบบผังชุมชน/แบบบ้าน : สร้างภาพอนาคตร่วมกัน

ท่าที่ 7 การเสนอโครงการและงบประมาณ/อำนวยสินเชื่อ : เมื่อชุมชนเป็นเจ้าของ

ท่าที่ 8 วางแผน ขออนุญาตการก่อสร้าง และรื้อย้าย : ปลุกพลังการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ

ท่าที่ 9 ทำนิติกรรมสัญญาตั้งเบิกงบประมาณ : เรียนรู้การบริหารจัดการโดยชุมชน

ท่าที่ 10 ก่อสร้าง : เสริมพลังความร่วมมือกับภาคยุทธศาสตร์

ท่าที่ 11 การพัฒนาคุณภาพชีวิต : จากปัจจุบันสู่อนาคตที่ต้องร่วมกันสร้าง

การดำเนินการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาสิ่งปลูกสร้างที่รุกล้ำ แนวเขตคลองลาดพร้าว

ความเป็นมา

1. ครม. เห็นชอบตามที่คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำ ซึ่งมี พล.อ.ฉัตรชัย สาริกัลยะ เป็นประธานพิจารณาอนุมัติงบประมาณ ปี 2558 (เพิ่มเติม) ให้ กทม. ดำเนินการก่อสร้างเขื่อน คสล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว งบประมาณ 2,400 ล้านบาทเศษ เพื่อการแก้ไขปัญหา น้ำท่วมของ กทม. และปริมณฑล

โครงการมีชื่อเต็มว่า โครงการก่อสร้างเขื่อน ค.ส.ล. และประตูระบายน้ำคลองลาดพร้าว คลองบางบัว คลองถนน คลองสอง และคลองบางซื่อ จากบริเวณเขื่อนเดิมอุโมงค์ยักษ์พระรามเก้าถึงรามคำแหง ไปทางประตูระบายน้ำคลองสายใต้ ความยาวคลองประมาณ 24 กม. วงเงินงบประมาณ 2,426.60 ล้านบาท ระยะเวลาก่อสร้าง 4 ปี

2. ดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล เมื่อ 5 มิ.ย.55 ได้มีมติ ครม. เห็นชอบตามข้อเสนอของ คณะกรรมการบริหารจัดการน้ำและอุทกภัย (กบอ.) โดยเสนอให้ มท. และ กทม. ร่วมกันดำเนินการทางกฎหมาย ผู้บุกรุกลำน้ำสาธารณะ และให้ พม. พิจารณาจัดหาที่พักอาศัยให้ผู้บุก

รุก ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง แต่ก็ไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนเท่าที่ควร

3. นโยบายของ คสช. เมื่อวันที่ 13 ส.ค.57 เรื่องการกำหนดมาตรการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการก่อสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวคลองและทางระบายน้ำ ที่ให้ฝ่ายสังคมจิตวิทยา โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ฝ่ายความมั่นคงโดยกระทรวงมหาดไทย (กทม.) และสำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ดำเนินการจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาชุมชนแออัด และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวคลองระบายน้ำ

4. ผบ.ทบ./ลธ.คสช. สั่งการให้ ทภ.1/กกล.รส.ทภ.1 ดำเนินการติดตามนโยบายการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลอง เพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหารุกล้ำลำน้ำสาธารณะในพื้นที่ กทม. จำนวน 8 เขต ซึ่ง มทภ.1/ผบ.กกล.รส.ทภ.1 อนุมัติให้ บก.ควบคุม มทบ.11 , บก.ควบคุม พล.ร.2 รอ., บก.ควบคุม พล.ร.9 และ บก.ควบคุม นปอ. สนับสนุนกำลังพล ชป.กร. และ ชป.มวลชน เข้าร่วมกับ กทม. และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ชี้แจงทำความเข้าใจ ประชาสัมพันธ์ชักชวนประชาชน ให้ความร่วมมือต่อการดำเนินการโครงการฯ

การดำเนินการ

เป็นการแก้ไขปัญหาและจัดระเบียบตลอดจนแก้ไขปัญหาชุมชนแออัดและการก่อสร้างที่อยู่อาศัยรุกล้ำแนวคลองและทางระบายน้ำ ในพื้นที่ 8 เขต ของ กทม. ประกอบด้วย เขตห้วยขวาง, เขตวังทองหลาง, เขตลาดพร้าว, เขตจตุจักร, เขตบางเขน, เขตหลักสี่, เขตดอนเมือง และ เขตสายไหม โดยมีเป้าหมายดำเนินการ ให้แล้วเสร็จภายในปี 2562

ซึ่งรองนายกรัฐมนตรีประธานกรรมการอำนวยการกำหนดนโยบาย การบริหารจัดการสิ่งก่อสร้างรุกล้ำลำน้ำสาธารณะได้มีมติแต่งตั้งคณะอนุกรรมการบริหารจัดการและพัฒนาพื้นที่ริมคลองลาดพร้าว เมื่อวันที่ 11 ม.ค.61

หน่วยงานที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้านต่างๆ

1. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) โดย สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.)รับผิดชอบสร้างบ้านมั่นคง
2. กระทรวงมหาดไทย (กรุงเทพมหานคร) โดย สำนักการระบายน้ำ กทม. (บริษัทริเวอร์ เอนจิเนียริ่ง จำกัด) รับผิดชอบก่อสร้างเขื่อน ดำเนินการตอกเสาเข็ม
3. กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง รับผิดชอบดำเนินการทำสัญญาเช่าที่ดินราชพัสดุในการสร้างบ้านมั่นคง
4. กรมส่งเสริมสหกรณ์ รับผิดชอบ ในการจัดตั้งสหกรณ์ออมทรัพย์ในชุมชนริมคลองลาดพร้าว
5. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบัญชาการตำรวจนครบาล) โดย สถานีตำรวจนครบาล ทั้ง 8 เขต รับผิดชอบ ในเรื่องคดีความ
6. ทบ. (ทภ.1) รับผิดชอบในเรื่องของความมั่นคง โดยจัด ชป.กร. และ ชป.มวลชน จาก บก.ควบคุม มทบ.11 บก.ควบคุม พล.ร.2 รอ., บก.ควบคุม พล.ร.9 และ บก.ควบคุม นปอ. สนับสนุน กทม.และ พอช. ปฏิบัติภารกิจสร้างการรับรู้ และความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่โครงการฯ จำนวน 8 เขต ดังนี้

6.1	เขตสายไหม	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ส.พัน.2ฯ บก.ควบคุม พล.ร.2 รอ.
6.2	เขตดอนเมือง	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ศปภอ.ทบ. บก.ควบคุม นปอ.
6.3	เขตหลักสี่	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ปตอ.พัน.5 บก.ควบคุม นปอ.
6.4	เขตบางเขน	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ปตอ.พัน.6 บก.ควบคุม นปอ.
6.5	เขตจตุจักร	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ร.9 พัน.2 บก.ควบคุม พล.ร.9
6.6	เขตลาดพร้าว	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ร.๙ พัน.3 บก.ควบคุม พล.ร.9
6.7	เขตห้วยขวาง	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ร้อย.บก.ม.5 รอ. บก.ควบคุม พล.ม.2รอ.
6.8	เขตวังทองหลาง	จัดกำลังพลจาก	ร้อย.รส.ส.1 รอ. บก.ควบคุม มทบ.11

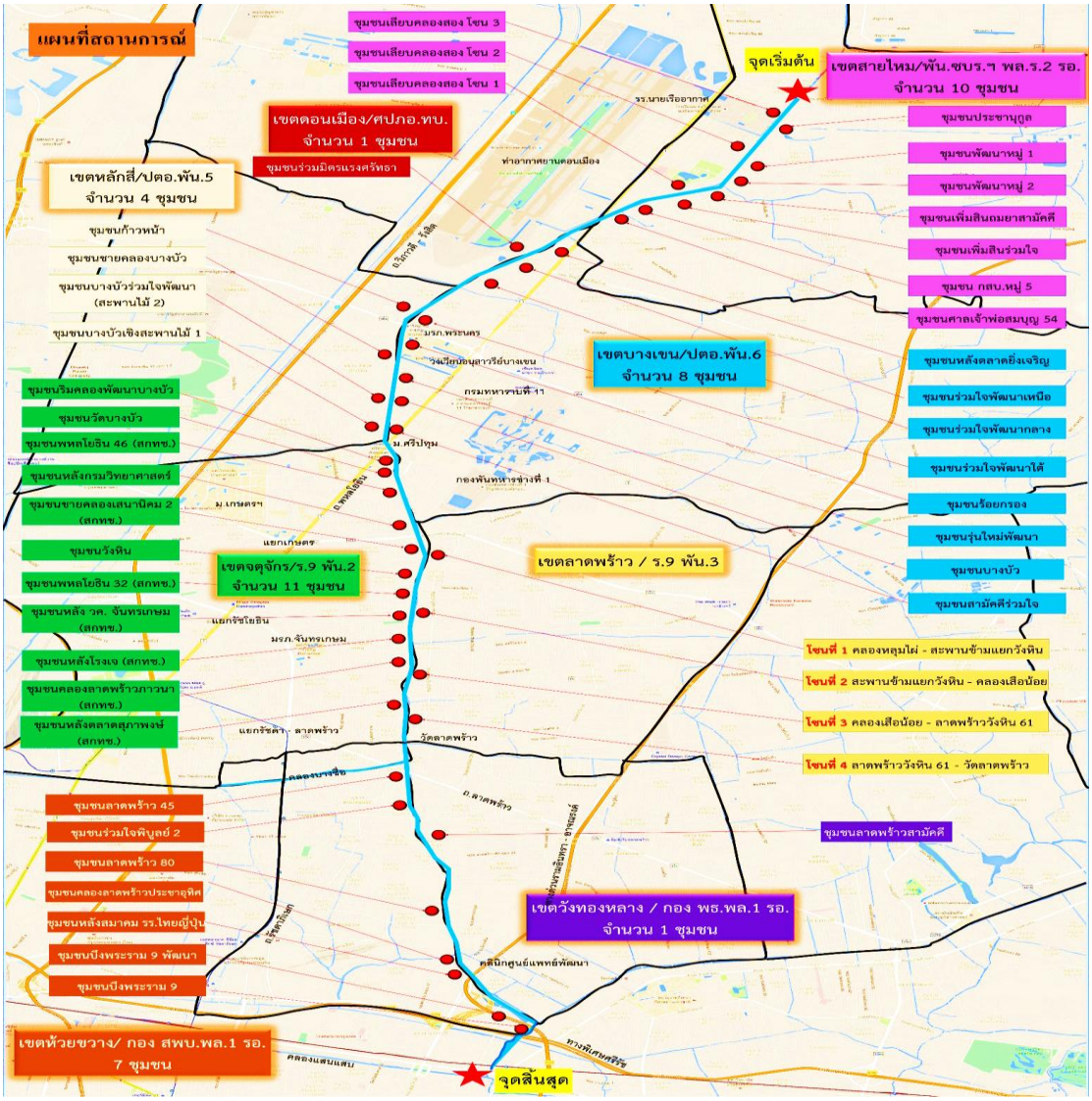

แผนผังเขตสายไหม

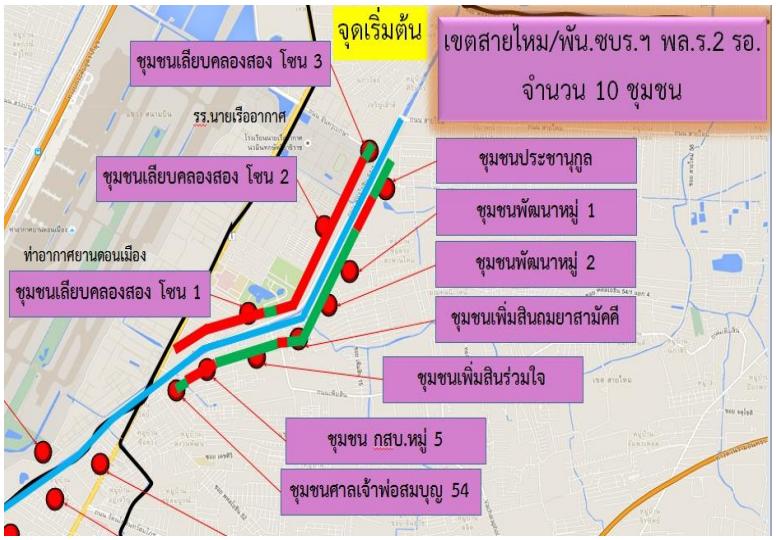

ผลการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

- ชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบส่วนหนึ่งที่บ้านขวางแนวเขื่อน ยังไม่ย้ายออกเนื่องจากรอบ้านในที่ดินใหม่สร้างเสร็จก่อน บางส่วนบ้านที่ขวางแนวเขื่อนอยู่ ก็รอให้งานเสาเข็มเข้ามาใกล้ก่อนถึงจะย้ายออก อย่างไรก็ตามคงเหลือชาวบ้านที่ไม่ยอมย้ายจริงๆ อยู่จำนวน 3 ราย ในปัจจุบัน ซึ่งจะต้องดำเนินคดีตามกฎหมาย

การแก้ปัญหา

- จัดชุด ชป.กร. ร่วมกับเขตสายไหม และส่วนงานอื่นที่เกี่ยวข้องเข้าดำเนินการเจรจา

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

- ไม่มีปัญหาข้อขัดข้อง

ผลการดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

- บ้านไม่ตรงตามแบบการขออนุญาตการก่อสร้าง ชุมชนพัฒนา หมู่ 1 โดยระยะจากตัวบ้าน กับคานทางเดิน เขื่อน ค.ส.ล. 1.2 เมตร ซึ่งตามที่เขตสายไหม กำหนดระยะเขื่อน ค.ส.ล. กับ แนวบ้าน 2 เมตร ตามกฎหมายที่กำหนดไว้ ทำให้ บ้านดังกล่าวไม่สามารถที่จะขออนุญาตออกบ้านเลขที่ เพื่อขอระบบสาธารณูปโภคได้

การแก้ปัญหา

- สำนักงานเขตสายไหม จะเชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับเจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่ เพื่อร่วมกันหาทางออกร่วมกันภายใต้บทกฎหมายบนพื้นฐานของประโยชน์ของประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

แผนผังเขตดอนเมือง

ผลการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

- บ้านที่ไม่เข้าร่วมโครงการ ไม่ยอมรื้อย้ายบ้านออกไป โดยการรวมตัวกันเรียกร้องเงินค่าชดเชยของกลุ่มเครือข่ายสิทธิชุมชนคนริมคลอง โดยมี นายศรีสุวรรณ จรรยา เป็นแกนนำ ทำให้เกิดความไม่มั่นใจของสมาชิกสหกรณ์ (ทำให้ ลาออก, หยุดส่งเงินออม, ไม่ยินยอมรื้อย้ายบ้าน)

การแก้ปัญหา

- จัดชุด ชป.กร. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลงพื้นที่สร้างความเข้าใจกับประชาชน

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

ปัญหาข้อขัดข้อง

- บริษัทที่รับเหมาตอกเสาเข็มไม่เข้าดำเนินการตอกเสาเข็ม เนื่องจากที่ผ่านมาได้ว่าจ้างบริษัทที่เข้ามาดำเนินการไม่ได้มาตรฐานไม่มีเครื่องมือในการก่อสร้างที่ทันสมัย และได้ทิ้งงานไป

การแก้ปัญหา

- หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการจัดหาบริษัทรับเหมารายใหม่ เข้ามาดำเนินการต่อไป

ผลการดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

- การก่อสร้างบ้านมั่นคง ไม่เป็นไปตามกำหนด สมาชิกสหกรณ์ไม่มั่นใจในระยะเวลาในการสร้างบ้านของโครงการบ้านมั่นคง ซึ่งชาวบ้านที่รื้อย้ายออกจากแนวเขื่อนแล้วไปเช่าบ้านอยู่ด้านนอก ปัจจุบันครบกำหนดเกิน 6 เดือน ทำให้เงินที่ได้รับจากการรื้อย้ายบ้านหมดไปกับค่าเช่าบ้าน

การแก้ปัญหา

- พอช. ได้ดำเนินการสร้างบ้านชั่วคราวให้ผู้ที่ถูกรื้อย้ายบ้านเข้าไปอยู่ก่อน 1 หลัง มีจำนวน 6 ห้อง ซึ่งหน่วยได้จัดชุดช่างช่วยดำเนินการสร้างบ้านชั่วคราวเพิ่มเติม ปัจจุบันสร้างแล้วเสร็จเรียบร้อย นอกจากนี้ยังมีผู้ที่รื้อย้ายบ้านออกจากริมคลองแล้วมาปลูกสร้างบ้านชั่วคราวอยู่เอง และขอรับการสนับสนุนชุดช่างจากหน่วยให้ช่วยเหลือในการสร้างบ้านพักชั่วคราว ซึ่งปัจจุบันกำลังดำเนินการก่อสร้างอยู่

แผนผังเขตหลักสี่

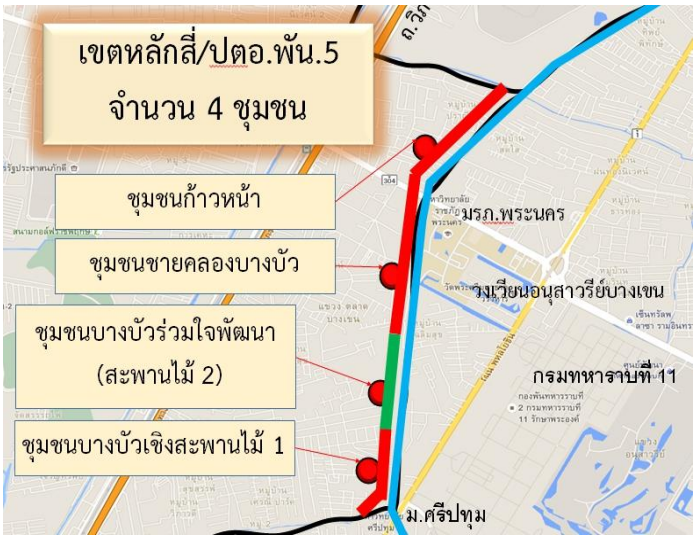

ผลการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

- มีปัญหาร้องเรียน เรื่อง ประธานกรรมการสหกรณ์เคหะสถานชุดใหม่มีแนวความคิดที่จะให้สร้างเขื่อนแต่จะไม่สร้างบ้านมั่นคง โดยให้ประชาชนที่อยู่ในแนวเขื่อนย้ายไปอยู่ที่อื่น ส่วนที่อยู่นอกแนวเขื่อนจะให้คงเดิม

การแก้ปัญหา

- ใช้ชุด ชป.กร. คลองลาดพร้าว ลงพื้นที่ทำความเข้าใจกับประชาชน ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลของพื้นที่ที่ดำเนินการสำเร็จ ให้เห็นถึงประโยชน์และการพัฒนาที่ดีขึ้น

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

ปัญหาข้อขัดข้อง

การดำเนินการตอกเสาเข็มไม่เป็นไปตามกำหนด เนื่องจากมีผู้อาศัยบางรายไม่ยอมรื้อย้าย ทำให้ความยาวของเขื่อนไม่เพียงพอในการนำปั้นจั่นมาตอกเสาเข็ม

การแก้ปัญหา

ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจ ให้บ้านที่ไม่ยอมรื้อย้าย เห็นด้วยกับการเข้าร่วมโครงการและเร่งดำเนินการรื้อย้ายเพื่อให้มีระยะเพียงพอในการนำปั้นจั่นมาตอกเสาเข็ม

ผลการดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

การทุจริตของกลุ่มประธานสหกรณ์ชุมชนที่ใช้จ่ายงบประมาณอย่างไม่โปร่งใส โดยการจ่ายเงินของโครงการทาง พอช. ได้จ่ายเงินผ่านทางกลุ่มคน โดยไม่ผ่านทางสหกรณ์ชุมชนทำให้ผู้ตรวจสอบบัญชีสหกรณ์ไม่สามารถตรวจสอบได้

การแก้ปัญหา

พอช. ดำเนินการตรวจสอบประธานสหกรณ์ชุมชนที่ทุจริต และดำเนินการฟ้องร้องตามกฎหมาย และให้ทางชุมชนเลือก ประธานและคณะกรรมการสหกรณ์ ชุมชนขึ้นมาใหม่ เพื่อร่วมกับ พอช. ดำเนินโครงการต่อไป

แผนผังเขตบางเขน

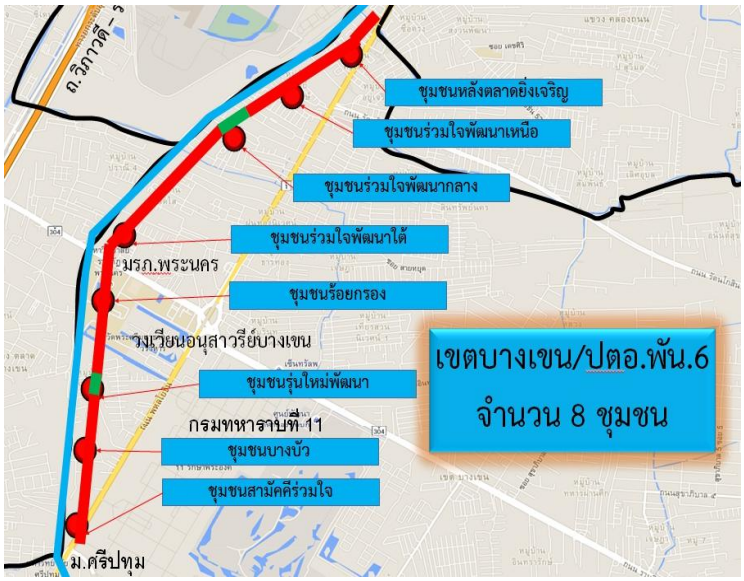

ผลการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

1. มีกลุ่มสิทธิชุมชนคนริมคลอง นำโดย ศรีสุวรรณ จรรยา เป็นแกนนำในการเรียกร้องสิทธิ ในเรื่องค่ารื้อย้าย

2. ประชาชนส่วนหนึ่งเชื่อว่าเมื่อมีการเปลี่ยนรัฐบาล จะไม่มีการดำเนินงานต่อ

3. ประชาชนที่อยู่บนบกบางส่วนไม่ยอมรื้อย้าย ทำให้ประชาชนที่อยู่ในแนวเขื่อนไม่สามารถย้ายขึ้นมาได้

4. ประชาชนบางส่วนไม่ยอมรื้อย้ายเพราะมีห้องเช่า ทำให้เสียผลประโยชน์

5. สมาชิกสหกรณ์ที่ลาออกจากสหกรณ์ชุมชนตลาดยิ่งเจริญ จำนวน 26 คน ได้ไปเข้าร่วมกลุ่มของ สิทธิชุมชนคนริมคลอง โดยคิดว่าจะได้รับเงินชดเชย

6. ข้อเรียกร้องของกลุ่มสิทธิชุมชนคนริมคลองเป็นปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงาน (เพราะส่วนหนึ่งของนโยบายที่ยังไม่มีประกาศที่ชัดเจนในเรื่องของเวลาในการดำเนินโครงการแล้วเสร็จ)

การแก้ไขปัญหา

- ชป.กร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการสร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ โดยกำหนดวันรื้อย้าย การดำเนินการก่อสร้างเขื่อน และการสร้างบ้านมั่นคง ที่ชัดเจน ตรงไปตรงมา และจัดให้มีนักกฎหมายในการลงพื้นที่ เพื่อสร้างความเข้าใจ ในเรื่องสิทธิ ต่างๆ ที่จะได้รับ

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

ปัญหาข้อขัดข้อง

- การไม่ยอมรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำแนวเขื่อน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการตอกเสาเข็มได้

การแก้ไขปัญหา

- หน่วยลงพื้นที่กับส่วนที่เกี่ยวข้อง ทำความเข้าใจกับประชาชน

ผลการดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

1. ประชาชนบางส่วนมีฐานะยากจนทำให้ไม่มีการออมเงินในการสร้างที่อยู่อาศัยใหม่

2. ประชาชนบางส่วนไม่คิดที่จะพัฒนาที่อยู่อาศัย แต่อยากจะขอสิทธิในการเช่าพื้นที่จากกรมธนารักษ์เพื่อใช้ในการอยู่อาศัยต่อไป

การแก้ไขปัญหา

- จัดชุด ชป.กร. ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้าใจให้กับประชาชน

แผนผังเขตจตุจักร

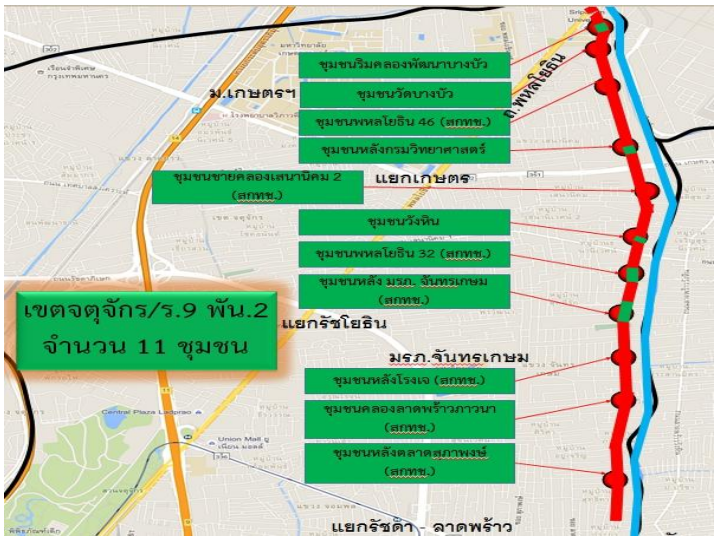

ผลการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

- ยังประสบปัญหากับกลุ่มสิทธิคนริมคลอง ซึ่งมีนายศรีสุวรรณ จรรยา เป็นแกนนำเรียกร้องเงินเยียวยา

การแก้ไขปัญหา

- ลงพื้นที่ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

ปัญหาข้อขัดข้อง

- อุปสรรคในการเคลื่อนย้ายอุปกณ์เข้าพื้นที่ก่อสร้างเขื่อนเขื่อน

การก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

1. การขอเช่าพื้นที่จาก กรมธนารักษ์ซึ่งยังมีข้อขัดแย้งในส่วนที่ สกทช. เรียกร้องขอพื้นที่เพิ่มเติมจากเดิมที่ได้ โดยอ้างว่าพื้นที่ได้รับไม่สามารถดำเนินการสร้างบ้านที่มีขนาด 4 x 8 เมตรได้ จึงขอขยายพื้นที่เช่าเพิ่มเติมซึ่งเป็นพื้นที่ว่างที่ กทม. จัดทำเป็นแผนแม่บทพัฒนาเป็นพื้นที่สีเขียวให้คนในชุมชนใช้ร่วมกัน (พื้นที่ดังกล่าว กรมธนารักษ์แจ้งเพิ่มเติมว่าเสี่ยงต่อการถูกเจ้าของพื้นที่เอกชนที่อยู่ติดกันฟ้องร้อง)

2. ชุมชนพหลโยธิน 32 เดิมตั้งแต่ปี 2551 ชุมชนพหลโยธิน 32 อยู่ในกลุ่มของสหกรณ์เคหะสถานที่อยู่อาศัยจำกัด โดย สกทช. ทั้งหมด ใน ก.พ.59 มีกลุ่มสมาชิก จำนวน 70 หลังคาเรือน ได้แยกออกมาตั้งกลุ่ม ออมทรัพย์ของตน เนื่องด้วยไม่ไว้วางใจในการดำเนินงานของสหกรณ์ และได้จัดตั้งเป็นสหกรณ์เคหะสถานบ้านมั่นคงชุมชนพหลโยธิน 32 จำกัด

3. สหกรณ์ ทั้ง 2 สหกรณ์ มีความต้องการเช่าที่ทั้งผืนและผลักดันอีกกลุ่มออก หากตนได้เช่าพื้นที่ เนื่องจากมีความขัดแย้งภายในสหกรณ์เดิม ก่อนที่จะมีการแยกมาตั้งสหกรณ์ใหม่

การแก้ไขปัญหา

- จัดชุดมวลชนพบปะพัฒนาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีความเข้าใจและยอมรับกับแบบบ้านหน้ากว้าง 3.5 ม. หากประชาชนยอมรับหน้ากว้าง 3.5 จะทำให้มีพื้นที่เพียงพอในการสร้างบ้านมั่นคงและส่งเรื่องเช่าที่จาก กรมธนารักษ์ต่อไปได้

แผนผังเขตลาดพร้าว

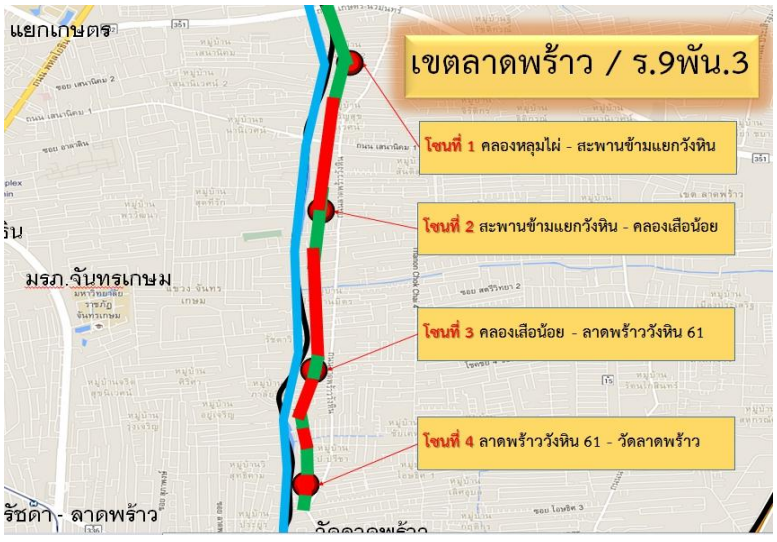

ผลการรื้อย้าย

บ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

- ไม่มี เนื่องจากบ้านที่จะต้องรื้อในเขตรับผิดชอบ มีเพียง 10 หลังสามารถดำเนินการรื้อได้ทั้งหมดแล้ว

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

ปัญหาข้อขัดข้อง

- ไม่มี สามารถตอกได้ตลอดแนว

ผลการดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

- ไม่มี เนื่องจากไม่มีบ้านที่จะต้องสร้างใหม่

แผนผังเขตห้วยขวาง

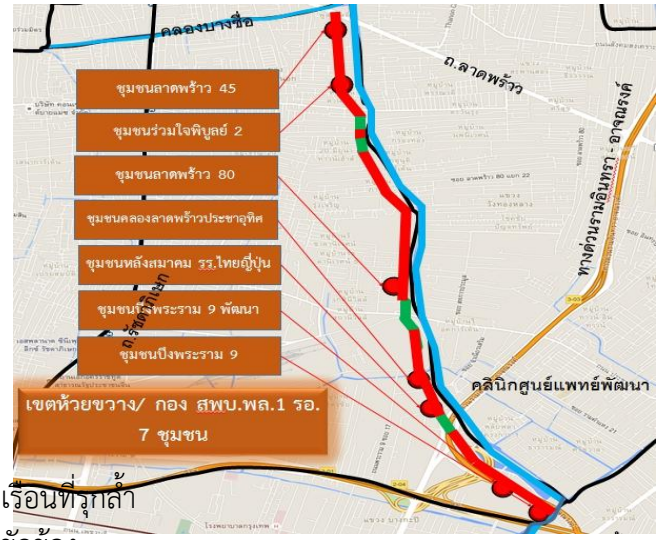

ผลการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

- ชุมชนบึงพระราม 9 และชุมชนบึงพระราม 9 พัฒนา ยังไม่มีพื้นที่ในการปลูกสร้างบ้านมั่นคงเนื่องจากอยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

การแก้ไขปัญหา

- แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

ปัญหาข้อขัดข้อง

1. ประชาชนที่อยู่อาศัยในแนวสร้างเขื่อน ยังไม่ทำการรื้อย้ายบ้านและสิ่งปลูกสร้างออกจากแนวเขื่อน

2. ชุมชนหลังสมาคม รร.ไทย-ญี่ปุ่น มีบ้านที่รื้อแล้ว จำนวน 4 หลัง แต่ยังไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากติดบ้านผู้ไม่เข้าร่วมโครงการ

การแก้ไขปัญหา

- ลงพื้นที่พร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องและทำความเข้าใจกับชาวบ้าน

ผลการดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

1. ชุมชนลาดพร้าว 45 มีสมาชิกออกจากกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 10 หลัง จากการปลุกปั่นของ นายศรีสุวรรณ จรรยา

2. บ้านมั่นคงที่สร้างใกล้แล้วเสร็จ ชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าอยู่ได้ เนื่องจากมีปัญหาเรื่องการขอใช้น้ำประปา-ไฟฟ้า

การแก้ไขปัญหา

1. ลงพื้นที่พร้อมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อประชาสัมพันธ์และชี้แจงข้อมูลที่ถูกต้องให้ชาวบ้านทราบ

2. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหาของชาวบ้าน

แผนผังเขตวังทองหลาง

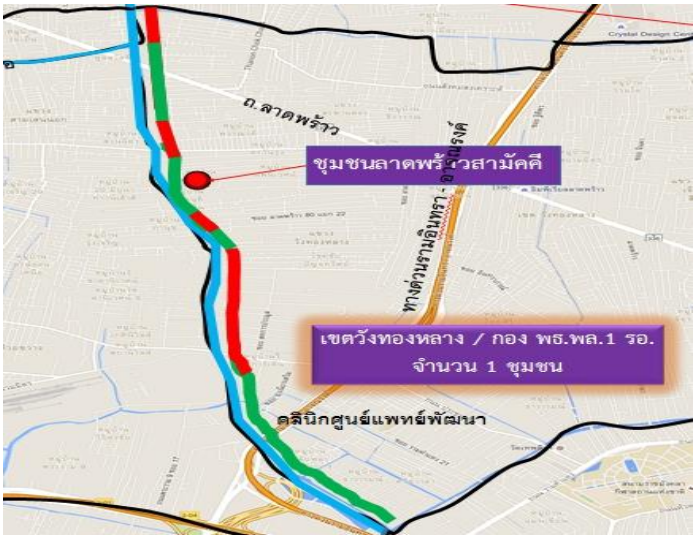

ผลการรื้อย้ายบ้านเรือนที่รุกล้ำ

ปัญหาข้อขัดข้อง

1. หมู่บ้านรุ่งเรือง อยู่ระหว่างการฟ้องร้อง ของ กรมธนารักษ์ เรื่องการรื้อถอนพื้นที่รุกล้ำแนวก่อสร้างเขื่อน

2. โรงแรมชวมิตร ยังหาข้อตกลงเรื่องค่าใช้จ่ายในการรื้อย้ายเสาไฟฟ้า ไม่ได้

3. บ้านประชาชนที่ยังไม่รื้อถอน บางส่วน เพราะ รอให้บ้านมั่นคงสร้างเสร็จก่อน

การแก้ไขปัญหา

1. อยู่ระหว่างการฟ้องร้อง

2. รอผลการตกลงเจรจา กับหุ้นส่วนบริษัท

3. ขณะนี้การก่อสร้างบ้านมั่นคง กำลังเร่งงานก่อสร้าง งานเทคาน เสา พื้นบ้านชั้น 1 จำนวน 20 หลัง

ผลการดำเนินการตอกเสาเข็ม

ปัญหาข้อขัดข้อง

- ปัญหาการย้ายเสาไฟฟ้าด้านหน้าโรงแรมชวมิตร ซึ่งอยู่ล้ำแนวเขื่อนและกำลังอยู่ในขั้นตอนการเจรจาเรื่องค่าใช้จ่าย

ผลการดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง

ปัญหาข้อขัดข้อง

- การก่อสร้างบ้านมั่นคง ล้าช้า กว่ากำหนดเดิม เพราะในห้วงการตอกเสาเข็ม น้ำท่วมขังพื้นที่ก่อสร้าง

สรุปความคืบหน้าในการดำเนินการ

1. การรื้อย้ายบ้านเรือน ซึ่งมีผู้รุกล้ำจำนวน ๖,๘๔๑ หลังคาเรือน โดยเข้าร่วมโครงการ 5,101 หลังคาเรือน ดำเนินการรื้อย้ายแล้ว 2,149 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 31.41 เพิ่มขึ้นจาก วันที่ 1พฤษภาคม 2561 จำนวน 83 หลังคาเรือน

แนวทางในการแก้ไขปัญหาการรื้อย้าย

ในส่วนผู้ที่ถูกดำเนินคดีทั้ง 73 ราย ปัจจุบันส่งฟ้องศาลแล้ว จำนวน 3 ราย ยุติการดำเนินคดี 2 รายเนื่องจากเสียชีวิต เปลี่ยนใจเข้าร่วมโครงการ 1 ราย ระหว่างการสอบสวนเพิ่มเติมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 8 ราย และ อยู่ระหว่างการดำเนินการในชั้นอัยการ 59 ราย

2. การก่อสร้างเขื่อน ระยะทาง 45.3 กิโลเมตร ตอกเสาเข็มไปแล้ว 16.72 กิโลเมตร จำนวน 22,322 ต้น คิดเป็นร้อยละ 37.05 โดยคณะอนุกรรมการได้กำหนดเป้าหมายเร่งด่วนการตอกเสาเข็มระยะที่ 2 ห้วง ตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม ถึง เดือน กรกฎาคม จำนวน 5,000 ต้น ซึ่งมียอดการตอกเสาเข็มเพิ่มขึ้นจากวันที่ 16 พฤษภาคม 2561 จำนวน 1,141 ต้น

การแก้ไขปัญหาการนำวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้างเขื่อนเข้าพื้นที่

คณะอนุกรรมการได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยประสานขอใช้พื้นที่ใต้ทางด่วน รามอินทรา-อาจณรงค์ จากการทางพิเศษแห่งประเทศไทยในการนำเครื่องจักรและอุปกรณ์เข้าดำเนินการในพื้นที่ เขตห้วงขวางและเขตวังทองหลาง ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี

3. การก่อสร้างบ้านมั่นคง เป้าหมายการดำเนินการ 50 ชุมชน 7,069 ครัวเรือน ดำเนินการสร้างบ้านแล้ว 29 ชุมชน จำนวน 2,656 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 37.57 โดยเป้าหมายเร่งด่วนระยะที่ 2 ห้วง ตั้งแต่ เดือน พฤษภาคม ถึง เดือน กรกฎาคม จำนวน 11 ชุมชน 300 ครัวเรือน ซึ่งมีการก่อสร้างเพิ่มขึ้นจากวันที่ 16 พฤษภาคม 2561 จำนวน 21 หลังคาเรือน

การแก้ไขปัญหาการก่อสร้างบ้านมั่นคง

- พบปะพูดคุยกับนาย ศรีสุวรรณ จรรยา แกนนำเครือข่ายกลุ่มสิทธิชุมชนคนริมคลอง ชาวบ้านให้ความร่วมมือเรื่องการสร้างเขื่อน ไม่มีการต่อต้าน แต่ยังไม่เข้าร่วมโครงการบ้านมั่นคง ในกลุ่มสิทธิชุมชนคนริมคลอง

- การดำเนินการเปิดเส้นทางในพื้นที่ของ กองบัญชาการช่วยรบที่ 1 เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง ณ ชุมชนพหลโยธิน 46 เขตจตุจักร

- ประสานฝ่ายโยธาเขตจตุจักรในการย้ายเสาไฟฟ้าที่กีดขวางเส้นทางในการนำวัสดุอุปกรณ์เข้าดำเนินการก่อสร้างบ้านมั่นคง ชุมชนหลัง วค.จันทรเกษม เป็นที่เรียบร้อย

- ประสานขอใช้พื้นที่ของ สน.วังทองหลาง สำหรับเป็นจุดพักเสาเข็ม ในการดำเนินงานก่อสร้างเขื่อน (คลองพลับพลา)

สรุปความคืบหน้าทั้งโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ 37.31 โดยแยกเป็น

- การสร้างเขื่อน ร้อยละ 37.05

- การสร้างบ้านมั่นคง ร้อยละ 37.57

ปัจจุบันได้มีการปรับเปลี่ยนแปลง ร้อย รส. รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการก่อสร้างเขื่อนคลองลาดพร้าว หน่วยดำเนินการใหม่ เริ่มตั้งแต่ 1 มิ.ย.61 ดังนี้

1. พล.ร.2 รอ./บก.ควบคุม ที่ 2
   รับผิดชอบ เขตสายไหม โดย ร้อย.รส.เขตสายไหม (ส.พัน.2 พล.ร.2 รอ.)
2. นปอ./บก.ควบคุม ที่ 5
   เขตดอนเมือง โดย ร้อย.รส.เขตดอนเมือง (ศปภอ.ทบ.)
   เขตหลักสี่ โดย ร้อย.รส.เขตหลักสี่ (ปตอ.1 พัน.5)
3. พล.ร.9/บก.ควบคุม ที่ 3
   เขตบางเขน โดย ร้อย.รส.เขตบางเขน (ร.9 พัน.3)
   เขตจตุจักร โดย ร้อย.รส.เขตจตุจักร (ร.9 พัน.2)
   เขตลาดพร้าว โดย ร้อย.รส.เขตลาดพร้าว (ร.9 พัน.1)
   เขตห้วยขวาง โดย ร้อย.รส.เขตห้วยขวาง (ร.19 พัน.1)
   เขตวังทองหลาง โดย ร้อย.รส.เขตวังทองหลาง (ร.9)